

16 DECEMBER 2024

LES TRENTE GLORIEUSES DOOR DE LENS VAN EEN CAMERA

HOE DE FRANSE CINEMA TIJDENS LES TRENTE GLORIEUSES, 1945-1973, SOCIALE EN
POLITIEKE ONTWIKKELINGEN WEERSPIEGELT

Bonaventura lyceum Mariënpoolstraat | mevrouw Brummel
Bella Vullings, Rozemijn van der Zwaan en Door van Schaik

Bella Vullings (95309)

Door van Schaik (95395)

Rozemijn van der Zwaan (95951)

Profielwerkstuk Frans

Sanne Brummel

16-12-2024

Inhoudsopgave

Inleiding.....	4
1. De Sociale en economische ontwikkelingen tijdens Les Trente Glorieuses 1945-1973 ..	5
1.1 Historische context: verloop van de Wereldoorlogen.....	5
1.2 Economische groei	6
1.3 Vrije tijd en toerisme	7
1.4 Veranderende levensstandaard en arbeidsmigranten	7
1.5 Rol van de vrouwen in de samenleving.....	8
1.6 Verandering in de arbeidscultuur	9
1.7 Urbanisatie en woningbouw	9
1.8 Onderwijsrevolutie	10
1.9 Culturele veranderingen en individualisering.....	10
1.10 Samenvattend.....	11
2. De politieke ontwikkelingen tijdens Les Trente Glorieuses 1945-1973.....	12
2.1 De vierde Franse republiek	12
2.2 De vijfde Franse republiek	13
2.3 De Europese integratie	13
2.4 Dekolonisatie	14
2.5 Mei 1968 protesten	15
2.6 De Koude Oorlog	15
2.7 De NAVO.....	16
2.8 Samenvattend.....	16
2.9 Historische context: einde Les Trente Glorieuses	16
3. Het ontstaan en de ontwikkeling van de Franse Filmindustrie	18
3.1 Historische context.....	18
3.1.1 De gebroeders Lumière en het begin van de Franse Cinema (1895).....	18
3.1.2 Het ontstaan en de innovaties van de Televisie.....	19
3.2 Herstel van de Franse Filmindustrie na de Tweede Wereldoorlog	20
3.3 Het Gouden Tijdperk van de Franse Cinema (Jaren '50)	21
3.4 De Nouvelle Vague	22
3.5 Filmfestivals waaronder Cannes	22
3.6 Artistieke samenwerkingen	23
3.7 Impact van de televisie.....	24
3.8 De Franse cinema nu.....	25

4. Hoe de sociale en politieke ontwikkelingen van Les Trente Glorieuses terugkomen in de Franse films.....	26
4.1 Les enfants du paradis (1945) van Marcel Carné en Jacques Prévert	26
4.1.1 Sociale ontwikkelingen	26
4.1.2 Politieke ontwikkelingen.....	28
4.1.3 Samenvattend	28
4.2 Quai des Orfèvres (1947) Henri- Georges Clouzot.....	29
4.2.1 Sociale ontwikkelingen	29
4.2.2 Politieke Ontwikkelingen.....	30
4.2.3 Samenvattend	31
4.3 Mon oncle (1958) Jacques Tati.....	32
4.3.1 Sociale ontwikkelingen	32
4.3.2 Politieke ontwikkelingen.....	33
4.3.3 Samenvattend	33
4.4 À bout de souffle (1960) Jean-Luc Godard.....	34
4.4.1 Sociale ontwikkelingen	34
4.4.2 Politieke ontwikkelingen.....	35
4.4.3 Samenvattend	35
4.5 Z (1969) Costa-Gavras	36
4.5.1 Sociale ontwikkelingen	36
4.5.2 Politieke ontwikkelingen.....	36
4.5.3 Samenvattend	37
4.6 Les Aventures de Rabbi Jacob (1973) Gérard Oury.....	38
4.6.1 Sociale ontwikkelingen	38
4.6.2 Politieke ontwikkelingen.....	39
4.6.3 Samenvattend	39
5. Conclusie	40
6. Bronnen	41
7. Logboek	45

Inleiding

De Franse cinema heeft door de jaren heen een belangrijke rol gespeeld in het vastleggen en weerspiegelen van de maatschappelijke en politieke ontwikkelingen binnen Frankrijk. Tijdens de periode van Les Trente Glorieuses, die duurde van 1945 tot 1973, onderging Frankrijk een ongekennde economische groei en sociale vooruitgang. Na de Tweede Wereldoorlog beleefde Frankrijk een indrukwekkende wederopbouw, aangedreven door economische groei, technologische innovaties en de steun van het Marshallplan. Deze ontwikkelingen gingen gepaard met ingrijpende veranderingen in de samenleving, zoals de emancipatie van vrouwen, een verbeterde levensstandaard met meer vrije tijd, urbanisatie en de opkomst van een consumptiemaatschappij. Politieke ontwikkelingen, zoals de overgang van de vierde naar de vijfde republiek, de dekolonisatie van koloniën, en de spanning van de Koude Oorlog, kenmerkten deze periode waarin traditie en moderniteit vaak met elkaar botsten.

De Franse films werden een spiegel van de samenleving, ze boden niet alleen meer amusement, maar werden een reflectie van de sociale en politieke veranderingen. Door de opkomst van de Nouvelle Vague werden films realistischer en inhoudelijker, met aandacht voor thema's als sociale emancipatie, politieke spanningen en culturele modernisering. Tegelijkertijd speelde de filmindustrie in op de veranderende mediaconsumptie door samenwerkingen met televisie en internationale filmfestivals zoals die van Cannes.

Dit werkstuk onderzoekt in hoeverre de Franse cinema de sociale en politieke ontwikkelingen tijdens Les Trente Glorieuses weerspiegelt. Aan de hand van verschillende deelvragen gaan wij hier een antwoord op geven. Om mee te beginnen onderzoeken wij wat de maatschappelijke ontwikkelingen waren tijdens Les Trente Glorieuses en hoe deze Frankrijk gekenmerkt hebben. Vervolgens onderzoeken wij hoe de Franse filmindustrie zich heeft ontwikkeld. Als laatste bespreken wij hoe de eerder benoemde maatschappelijke ontwikkelingen zijn terug te zien in Franse films die zijn uitgekomen tijdens Les Trente Glorieuses. Door de analyses maken wij tonen wij aan hoe erg de Franse cinema was verweven met de historische realiteit en hoe dit heeft bijgedragen aan de culturele identiteit van Frankrijk.

1. De Sociale en economische ontwikkelingen tijdens Les Trente Glorieuses 1945-1973

1.1 Historische context: verloop van de Wereldoorlogen

Les Trente Glorieuses startten in Frankrijk na de Tweede Wereldoorlog. Om een beter inzicht te geven van hoe Frankrijk er destijds voorstond, kijken we eerst naar wat er vooraf ging aan Les Trente Glorieuses in Frankrijk.

Begin negentiende eeuw heerste keizer Napoleon Bonaparte over het Eerste Franse Rijk. Machtiger dan dit zou Frankrijk nooit meer worden. Vanaf 1813 gingen de vijanden van Napoleon samenwerken en drukten Napoleons manschappen in het defensief. Een jaar later werd Napoleon gedwongen afstand te doen van de troon.¹ De vijanden van Frankrijk legden hen op het Congres van Wenen beperkingen op, zo werden de grenzen van Frankrijk gecorrigeerd naar de situatie van 1792. De tijd van het Franse Europese imperialisme kwam ten einde.²

Napoleon III kwam via een staatsgreep aan de macht, hij streefde naar meer Frans grondgebied. Vooral buiten Europa was hij succesvol.¹

Duitse staten begonnen zich te verenigen tot één rijk en werden zo een bedreiging voor de Fransen. Er brak oorlog uit tussen deze twee grootmachten, na veel vernederingen voor de Fransen kwam er een wapenstilstand en vredesakkoord met de Duitsers. Duitsland werd een sterk rijk onder Pruisen. Deze oorlog vormde het begin van een jarenlange spanning tussen Frankrijk en Duitsland.³ In 1914 brak de Eerste Wereldoorlog uit, die werd gekenmerkt als een loopgravenoorlog. De Fransen wonnen de oorlog, maar hadden ook veel soldaten verloren. Met het Verdrag van Versailles werd een kiem gelegd voor de Tweede Wereldoorlog.⁴

Nog niet bijgekomen van de Eerste Wereldoorlog voerden de Duitsers een blitzkrieg-aanval uit op Frankrijk. De Duitsers bereikten de stadsgrenzen van Parijs, waar het Franse leger niet op voorbereid was. Frankrijk was verslagen, waarna het land werd verdeeld. Het noorden en het westen kwamen onder Duitse bezetting, terwijl het zuidelijke deel, Vichy-Frankrijk, onbezet bleef en werd geleid door maarschalk Philippe Pétain. Dit regime collaboreerde met nazi-Duitsland en voerde strikte sociale en politieke controles uit. Dit was opmerkelijk want in de Eerste Wereldoorlog werd hij nog als held vereerd, maar nu koos hij de kant van zijn vroegere vijand.⁵

Hoewel de Franse regering formeel gezag behield over heel Frankrijk, inclusief het bezette noorden, was haar macht buiten de Vrije Zone sterk ingeperkt door de Duitsers.

¹ Koops et al. (2024)

² De Smet, C. (2021)

³ Schrever (2024)

⁴ Sütçü (2024)

⁵ Garcon (z.d.)

In de regio's die vroeger bekend stonden als Elzas-Lotharingen, verloor de Franse regering alle controle, omdat deze gebieden feitelijk bij Duitsland waren gevoegd.⁶

De bevrijding van West-Europa begon op Frans grondgebied. Op D-day zetten de eerste troepen in Normandië voet aan wal. Op 7 mei 1945 gaven de Duitsers toe.

Frankrijk wordt getekend door de twee Wereldoorlogen in dertig jaar. Het aantal doden was in de Tweede Wereldoorlog een stuk minder dan in de Eerste Wereldoorlog, maar de materiële schade was echter veel groter. Door de behoefte aan vrede besluit Frankrijk zich te verbinden met de oude vijand Duitsland en andere Europese landen. Frankrijk wordt lid van de NAVO en is samen met Duitsland een van de medeoprichters van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal. Toch blijft de Franse krijgsmacht actief, omdat ze vele dekolonisatie oorlogen voeren, die geregeld voor beroering zorgen in de Franse politiek.⁷

Frankrijk vindt zichzelf opnieuw uit en in de jaren zestig leidt dat tot grote economische projecten, het supersonische vliegtuig Concorde wordt ontwikkeld, Frankrijk begint aan ruimtevaart en aan de ontwikkeling van kerncentrales.⁸

Na de Tweede Wereldoorlog onderging Frankrijk een transformatie die leidde tot economische groei, sociale vooruitgang en culturele veranderingen. Door het Marshallplan en technologische vooruitgang bloeide de industrie op, waardoor inkomens stegen en de levensstandaard verbeterde. Dit stimuleerde vrije tijd, urbanisatie en een vernieuwde kijk op onderwijs en arbeid. Sociale bewegingen, zoals het feminisme, de emancipatie van vrouwen en individualisering binnen de samenleving, versterkten. Deze bewegingen zullen we verder in het verslag onderzoeken.

1.2 Economische groei

De economische groei in Frankrijk is onder andere ontstaan door de Marshallhulp die aangeboden werd door de Verenigde Staten. Het Marshallplan was het idee van George Marshall, de Amerikaanse minister van Buitenlandse zaken. Dit plan werd ook wel het Europese Herstelprogramma genoemd. Het hield in dat Amerika geld, goederen en expertise aan Europa doneerde. Dit was niet alleen om Europa te helpen, maar ook om te voorkomen dat het in een crisis zou belanden en vervolgens voor het communisme zou kiezen.⁹ De voornaamste reden was om de koude oorlog met de Sovjet-Unie tegen te gaan. De Verenigde Staten gaven financiële steun om de kwetsbare landen te stabiliseren zodat de landen weer zelfstandig functionerend konden worden.¹⁰

⁶ Koops et al. (2024)

⁷ Fiselier et al. (z.d.)

⁸ De Geschiedenis van Frankrijk (2022)

⁹ Visser (2024)

¹⁰ Bloemendal & van den Berk (2022)

1.3 Vrije tijd en toerisme

Na de Tweede Wereldoorlog is het begrip 'vrije tijd' in Frankrijk steeds normaler geworden. De toename van die vrije tijd is er (mede) gekomen doordat het sociale zorgstelsel van Frankrijk zich in de periode na de oorlog verder ontwikkeld heeft.¹¹ Dit werd mogelijk gemaakt door de linkse stroming die de politiek domineerde tot 1947. De sociale zekerheid werd uitgebreid tot de dekking van de risico's van alle arbeiders, met hun familieleden inbegrepen. Door de zekerheid en het vertrouwen die deze uitgebreide sociale zekerheid met zich meebracht, durfden veel mensen meer

Figuur 1 - Vrijtijdsbesteding op terrassen

van hun tijd aan vrijetijdsactiviteiten te besteden. Naast de ruimte voor vrije tijd kwam er ook steeds meer geld vrij voor activiteiten door de economische groei die plaatsvond. Zo werden huishoudelijke apparaten en auto's betaalbaarder voor de gewone burger en werden door deze apparaten de gemiddelde werkuren teruggebracht, wat meer vrije tijd betekende.¹¹

Door de economische groei kwamen er verbeteringen in de infrastructuur zoals een beter wegennet, spoorwegen en luchtvaart. Met als gevolg een grotere hoeveelheid toerisme na de Tweede Wereldoorlog. Het toerisme nam toe doordat Europa makkelijker te bereizen werd. Vakantie werd dan ook een populaire vorm van vrijetijdsbesteding. Deze vrijetijdsbestedingen werden voor iedereen populair en was een gevolg van de groeiende welvaart en de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van massaconsumptie. De CIAM was een internationaal platform dat zich veel bezighield met het architectuurdebat. CIAM staat voor Congrès Internationaux d'Architecture Moderne. Voor hen was het thema wonen en vrije tijd heel belangrijk. Hun motto was dan ook: 'Logis en Loisirs' wat stond voor wonen en vrije tijd. Het veelbesproken thema vrije tijd zorgde voor een vernieuwde opvatting over de stad en het platteland. De functie van deze plekken moest veranderen. Ze moesten ingesteld worden op het toerisme en de vrije tijd. Het moest toeristen aantrekken zodat het toerisme zou groeien. Hetgeen de economische groei stimuleert. Voor de Franse bevolking zelf was het belangrijk de steden en het platteland aantrekkelijk te maken om te wonen, maar ook voor het besteden van de vrije tijd. Deze vernieuwde ideeën zorgden voor een groei in de projecten en opdrachten binnen de architectuur. De uitbreidende architectuur resulteerde tot een groei in de economische ontwikkelingen.¹²

1.4 Veranderende levensstandaard en arbeidsmigranten

De sterk groeiende economie was ook een oorzaak van een stijgende levensstandaard na de Tweede Wereldoorlog. Tijdens de wederopbouw was er onder andere hulp vanuit Amerika, door middel van het Marshallplan. Met de hulp van het Marshallplan en de groeiende economie tijdens de wederopbouw kon ook de industrie zich verder ontwikkelen. Zo ging met name de industriële productie erop vooruit door middel van technologische ontwikkelingen en een efficiëntere manier van produceren. Dat leidde tot een stijging van de inkomens. Doordat huishoudens meer te besteden hadden, werden luxe producten ook populairder. Van een groot deel van de bevolking steeg de levensstandaard en werd het 'gewone' leven een stuk luxer.

11 Berben et al. (1986)

12 Avermaete (z.d.)

De vraag naar moderne consumptiegoederen, zoals auto's en huishoudelijke apparaten, steeg. Om aan deze vraag te voldoen moest de productie stijgen.

De ontwikkelde markt van de consumptiegoederen en de groeiende economie versterkten elkaar. Door de groeiende economie ontwikkelde de markt van de consumptiegoederen, waarna de ontwikkelingen weer zorgden voor innovatie.¹³

De ontwikkelingen die plaatsvonden tijdens de wederopbouw waren enigszins onverwacht. Hierdoor was er op korte termijn een groot tekort aan arbeiders. Om ervoor te zorgen dat deze goed lopende economie wel kon blijven draaien, en er geen achterstand ten opzichte van andere landen zou komen, moesten er snel meer arbeiders komen. Dit werd deels opgelost door een toename van vrouwen op de arbeidsmarkt. Vrouwen hadden al eerder een belangrijke rol gespeeld op de arbeidsmarkt, toen er tijdens de Tweede Wereldoorlog een tekort was aan arbeidskrachten. Maar dit bood geen oplossing voor het zware en laagbetaalde werk. Hiervoor werden voornamelijk gastarbeiders uit het buitenland gehaald.¹⁴ De gastarbeiders in Frankrijk hadden voornamelijk een Algerijnse, Marokkaanse of Tunesische achtergrond. Deze landen waren voorheen Franse koloniën, waardoor de Franse taal en cultuur nog aanwezig was. Dit maakte communicatie en de verbondenheid tussen groepen mensen binnen de samenleving makkelijker. Frankrijk had de buitenlanders verwelkomd met als voornaamste reden dat ze arbeidskrachten nodig hadden. Voor de arbeiders speelden er vaak ook politieke en culturele redenen een rol in de keuze voor het land waar ze naartoe zouden verhuizen. Frankrijk was niet het enige land dat een tekort had aan arbeiders.¹⁵ Het idee was dat de gastarbeiders tijdelijk zouden komen om te werken, om vervolgens weer terug te verhuizen naar hun land van afkomst. Dit verliep niet zoals verwacht, want deze gastarbeiders haalden ook hun gezinnen naar Frankrijk en werden arbeidsmigranten. Ze beleven permanent.¹⁴

1.5 Rol van de vrouwen in de samenleving

Vanaf het moment dat vrouwen toetraden op de arbeidsmarkt, ontstond het idee dat mannen en vrouwen gelijk betaald moesten worden als zij hetzelfde werk verrichtten. Dit werd een veel voorkomende discussie tijdens de tweede feministische golf die plaatsvond in de jaren '60. Daarnaast kwam het zelfbeschikkingsrecht van de Franse vrouwen vaak aan bod. Vrouwen wilden zelf kunnen beslissen over hun lichaam en seksualiteit. Een belangrijk onderwerp was abortus en de anticonceptiepil. Binnen praatgroepen werden persoonlijke ervaringen gedeeld. Tijdens deze

Figuur 2 - demonstraties voor het vrouwenrecht

verhalen kwam de politiek veel aan bod, over hoe zij beslissingen maakten over een individu zonder dat het individu zelf daar veel inspraak over had. Meerdere organisaties voerden acties uit om aandacht te trekken voor de rechten van vrouwen. Zo kwam het feminisme ook bij de overheid terecht. Dit zorgde voor meer subsidies voor vrouwenorganisaties en dat er meer aandacht kwam voor vrouwelijke studenten op de universiteit. In 1961 komt de anticonceptiepil op de markt.

13 Maddison, 2003)

14 Geldof (2013)

15 De Bock (z.d.)

Dit zorgde voor de verdwijning van schuld over seksueel gedrag, wat een seksuele revolutie tot gevolg had. Daarnaast zorgde de anticonceptiepil ervoor dat gezinnen over het algemeen kleiner bleven, waardoor vrouwen minder tijd kwijt waren aan het verzorgen van de kinderen en het gezin. Voor hen kwam er eindelijk meer tijd vrij om te gaan studeren. Zo stimuleerde de anticonceptiepil ook de toetreding van vrouwen op de arbeidsmarkt.¹⁶

1.6 Verandering in de arbeidscultuur

Ondanks de grote vraag naar arbeiders, was er nog steeds sprake van werkloosheid waar een oplossing voor gezocht moest worden. Het idee ontstond dat als arbeiders minder uren zouden gaan werken, er meer banen beschikbaar kwamen voor de werklozen. Dit moest ervoor zorgen dat de werkloosheid af zou nemen. Het nadeel was dat meer arbeiders zorgden voor extra kosten, ook al waren de kosten per arbeider lager. Vaak zijn werklozen laagopgeleid of minder geschikt om te werken. Om ervoor te zorgen dat deze mensen wel arbeidsgeschikt werden, moest er meer geld en tijd gestoken worden in het opleiden en trainen van deze arbeiders. Omdat er sprake was van economische groei, was de financiering hiervoor mogelijk. Doordat de arbeidsuren afnamen werden de werkweken korter. Dit resulteerde in toenemende vrije tijd. Dit was niet de enige oorzaak van de toenemende vrije tijd. De opkomst van nieuwe luxe producten, waaronder huishoudelijke machines, scheelde vrouwen veel werk in het huishouden waardoor ook zij meer vrije tijd hadden. De oplossing van de werkloosheid en de stijgende vraag naar consumptiegoederen resulteerde in een massale werkgelegenheid.¹⁷

1.7 Urbanisatie en woningbouw

Mede door de economische groei en de bevolkingsontwikkeling, die ontstond na afloop van de Tweede Wereldoorlog, rukte de verstedelijking in Frankrijk op. Door deze ontwikkelingen verschoof de economie van de landbouw naar de industrie en diensten. Door deze verschuiving, in combinatie met de mechanisatie van de landbouw, hadden boeren minder arbeiders nodig. Veel mensen werden werkloos en trokken naar grote steden op zoek naar werk. Sinds 1961 ging 600.000 hectare landbouwoppervlakte verloren, wat 17% is van het Franse grondgebied. Per jaar werd dus 0,2% landbouwgrond opgeslokt door steden en de aanleg van wegen. Dit in combinatie met de 48.000 hectare die bestempeld werd als beschermd natuurgebied, zorgde ervoor dat Frankrijk binnen Europa het land is met de sterkst dalende landbouwgrond^{18 19}. Naast verstedelijking op het gebied van landbouw zijn er ook veel verlaten dorpjes in Frankrijk. Een belangrijke historische factor hiervoor is de Tweede Wereldoorlog. Tijdens de oorlog zijn veel Franse dorpen getroffen door bombardementen en destijds vernietigd. De inwoners van deze dorpen zijn na afloop van de oorlog niet teruggekeerd naar hun verwoeste dorp, maar verhuisden naar grotere steden met de hoop op een beter leven. De mensen die bleven wonen in de dorpjes waren vaak al oud. Daarnaast trokken jonge mensen weg voor werk en/of studie, de vergrijzing nam hierdoor erg toe.²⁰ Door deze sterke groei van de steden waren er veel woningen nodig.

16 Vzw (2022)

17 De Spiegelaere et al. (2017)

18 De Zeeuw (2012)

19 Dijkema (2020)

20 Edwin (2024)

Vanaf de jaren '50 tot de jaren '70 nam de woningbouw in Frankrijk erg toe. Een derde van deze woningbouw bestond uit flats voor de sociale huursector.²¹

1.8 Onderwijsrevolutie

Ook het hoger onderwijs onderging veranderingen tijdens Les Trente Glorieuses. Voorheen was het hoger onderwijs alleen toegankelijk voor kinderen uit de hogere sociale klasse. Ook was het niet vanzelfsprekend dat er na de lagere school werd doorgeleerd. Kinderen uit de lagere klassen moesten na de lagere school hun ouders gaan helpen op het land om geld te verdienen. De ouders uit de hogere klasse hadden het geld om professoren te betalen, en hun kinderen hoefden niet voor hen te werken. In de late jaren '50 en '60 werd de sociale wetenschap van groot belang. De sociale wetenschappers zagen dat er een verbinding gelegd moest worden tussen sociaalwetenschappelijk onderzoek en beleidsvorming. Er werd uitgebreid geïnvesteerd in de onderzoeken van de sociale wetenschap. Het vergrote belang van deze wetenschap stimuleerde de aandacht van het onderwijs. Er werd met een vernieuwde blik naar het onderwijs gekeken. Zo werd er onder andere gekeken naar de culturele kenmerken van groepen en de prestaties van leerlingen. Een van de conclusies was dat sociale problemen konden worden opgelost door een beter onderwijssysteem. Deze conclusie zorgde ervoor dat het onderwijs ook toegankelijk werd voor kinderen uit lagere sociale klassen. Ook werd het een gewoonte dat kinderen na de lagere school doorstudeerde.²² In 1959 zorgde het Berthoin-decreet met een aanpassing van de wet voor twee belangrijke veranderingen. De eerste verandering was de verhoogde leeftijd voor de leerplicht. Die verschoof van 14 naar 16 jaar. Hierdoor waren leerlingen verplicht om langer door te studeren. De tweede verandering was de afschaffing van het toelatingsexamen. Dit had tot gevolg dat de scheiding tussen de lagere en middelbare school verviel waardoor alle leerlingen toegang hadden tot de middelbare school. In plaats van het toelatingsexamen kwam er een observatie- en begeleidingsmechanisme. Dit hield in dat de leerlingen de eerste twee jaar van de middelbare school in de gaten werden gehouden. Dit paste bij de vernieuwde ideeën van de sociale wetenschap, door te kijken naar de prestaties van leerlingen.²³ Het doel om het onderwijs uit te breiden en meer leerlingen toegang te geven tot onderwijs werd gezien als democratisering van het onderwijs. De uitbreiding van het onderwijs had ook invloed op de economie en de werkgelegenheid. De vraag naar leraren steeg, en ook de bouw van scholen zorgde voor werk.²²

1.9 Culturele veranderingen en individualisering

De hierboven benoemde sociale ontwikkelingen hadden stuk voor stuk invloed op een veranderende jeugdcultuur en individualisering. De veranderde levensstandaard, wat onder andere een gevolg was van de gestegen inkomens, zorgde voor meer zelfstandigheid van het individu. Dit kwam onder andere door toegang tot consumptiegoederen. De Franse bevolking werd, door de aanschaf van auto's, flexibeler op het gebied van transport en had een betere infrastructuur. De toetreding van vrouwen op de arbeidsmarkt zorgde er ook voor dat vrouwen hun eigen inkomen gingen verdienen. Daarnaast was de uitvinding van anticonceptie ook een oorzaak van de groeiende zelfstandigheid van de vrouw. Door de gestegen inkomens, toegang tot consumptiegoederen en de vrouwen op de arbeidsmarkt werden mensen minder afhankelijk van elkaar. Ze hadden hun eigen inkomen en konden zelf vervoer regelen. Het was voor de Franse

21 Ontwikkeling van het woonbeleid in Frankrijk (z.d.)

22 Rensink (2007)

23 Terrail (2023)

bevolking voorlopig minder van belang dat ze met iemand samen waren die een inkomen had. Ook waren ze minder afhankelijk van anderen voor vervoer. De economische ontwikkelingen hadden invloed op de individualisering van de Franse bevolking.

1.10 Samenvattend

Kortom, tijdens Les Trente Glorieuses is Frankrijk ingrijpende transformaties door gegaan. Economische groei, gestimuleerd door het Marshallplan, leidde tot een verbeterde levensstandaard, technologische vooruitgang, en een hogere werkgelegenheid met meer vrije tijd. Sociale veranderingen, zoals de emancipatie van vrouwen, verbeterde de toegang tot onderwijs en individualisering, zorgde voor een andere dynamiek binnen de samenleving. Deze ontwikkelingen legde de basis voor moderne welvaart en veranderden de Franse cultuur blijvend.

2. De politieke ontwikkelingen tijdens Les Trente Glorieuses 1945-1973

Tijdens Les Trente Glorieuses onderging Frankrijk ingrijpende politieke veranderingen. De periode had de overgang van de vierde naar de vijfde republiek met de belangrijke rol die Charles de Gaulle hierin speelde. In combinatie met de uitdagingen van dekolonisatie, protesten en de Koude Oorlog, resulteerde dit in doorslaggevende veranderingen die de Franse politiek moderniseerden en de positie van Frankrijk versterkte als onafhankelijke wereldmacht.

2.1 De vierde Franse republiek

Na de Tweede Wereldoorlog was Frankrijk, net als de rest van Europa, verwoest. De vierde republiek representeert dan ook de wederopbouw van Frankrijk na de Tweede Wereldoorlog.

In de periode van de vierde republiek, van 1945 tot 1958, kwamen er meer veranderingen in de overheid en de manier van hun bestuur. De moderne tijd was aangebroken en traditionele denkwijzen voldeden niet aan de eisen van deze nieuwe tijd. Zo was Charles de Gaulle premier tijdens de Franse bevrijding geweest. Hij organiseerde les Forces Françaises Libres tot zijn aftreden in 1946. Hierna verliet hij de actieve politiek, maar door zijn sterke mening over de politiek had hij aanhangers gekregen. Zijn opvattingen, ook wel het gaullisme genoemd, waren een mix van het nationaal-conservatisme en de sociale bewogenheid. De gaullisten vonden dat arbeiders in het nadeel waren ten opzichte van het bedrijfsleven, en dat dit gecompenseerd moest worden met een sociaal stelsel. Politici herkenden zich in zijn ideeën en er ontstonden verschillende partijen.²⁴

Figuur 3: Charles de Gaulle met les Forces Françaises Libres.

De vierde republiek kende een grote regering instabiliteit. De regering was instabiel omdat sterke bevoegdheden van de voorzitters van de Raad ontbraken. De voorzitters van de Raad traden vaak al snel af zonder dat constitutionele regels daartoe dwongen. De Franse regering kon moeilijk een geheel worden doordat de partijen vaak hun eigen ideeën en principes verdedigden. Door de regering instabiliteit was het erg moeilijk om overheidsbeleid uit te voeren, vooral met betrekking op de toekomst van de Franse koloniën.²⁵

Om het doel van de vierde republiek, de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog, te behalen werden veel politieke hervormingen doorgevoerd. Zoals onderwijshervormingen en decentralisatie wetten. Mede door deze politieke hervormingen onderging de Franse samenleving economische

24 De Jonge (2020)

25 L'instabilité gouvernementale de la Quatrième République (z.d.)

ontwikkelingen die tot de economische groei leidden.²⁶ Naast de voordelen die de vierde republiek met zich meebracht, kende de republiek van Frankrijk ook nadelen.

Charles de Gaulle voerde bijvoorbeeld een campagne tegen de bestaande grondwet, omdat die volgens hem de politieke en bestuurlijke tekortkomingen van de derde Franse republiek representeerde. In 1947 richtte Charles de Gaulle de RDF op, Rassemblement du Peuple Français. In eerste instantie was dit opgericht als massabeweging, maar in feite was het een politieke partij. De RDF haalde 120 zetels in de Assemblée nationale en werd hiermee de grootste zelfstandige fractie in het Franse parlement. Ondanks dit kreeg de partij weinig macht en trok de partij zich in 1953 terug uit de politiek.²⁴

2.2 De vijfde Franse republiek

Dekolonisatie en onrust, in combinatie met de wankele politieke situatie en de Koude Oorlog, maakten de vierde republiek instabiel.²⁷ Dit leidde tot het einde van de vierde republiek en de oprichting van de vijfde republiek van Frankrijk. Deze begon in 1958 en bestaat nog tot op de dag van vandaag.

Charles de Gaulle heeft na zijn presidentschap, dat hij in januari 1959 kreeg doordat hij een nieuw kiesstelsel invoerde, een erfenis achtergelaten. Zo verenigde hij Frankrijk met behoud van de Franse cultuur en creëerde hij het kader van de moderne Franse politiek. Hij zorgde er ook voor dat volksvertegenwoordigers gekozen werden in twee rondes, tenzij er in de eerste ronde een kandidaat meer dan 50% van de stemmen had.²⁴ Charles de Gaulle voerde directe verkiezingen van de president in omdat hij politieke partijen alleen maar voor het eigenbelang vond kiezen en niet voor Frankrijk als geheel. Ook was hij voorstander van het referendum, zodat hij de Fransen direct voorstellen op kon leggen zonder afhankelijk te zijn van politici. Toch bleven er politieke partijen bestaan die in de Assemblée Nationale, de Franse Tweede Kamer, een regeringsblok en een oppositieblok vormden. In werkelijkheid was het ene blok links en het andere blok rechts. In 1966 werd Charles de Gaulle niet herkozen voor het presidentschap. Na zijn vertrek is Frankrijk verder ontwikkeld op het gebied van Europese integratie.²⁷

2.3 De Europese integratie

De Europese integratie was een lange weg met veel tegenslagen. Het begon in maart 1947, toen Frankrijk en Groot-Brittannië met de Benelux-landen een militair verbond aangingen. Sindsdien hebben zich vele ontwikkelingen voorgedaan op het gebied van Europese integratie.

In april 1948 werd de OEES, de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking, opgericht. Vervolgens werd in mei 1949 de Raad van Europa opgericht en in mei 1950 de EGKS, de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, gelanceerd door Robert Schuman, de Franse minister van Buitenlandse Zaken. In oktober 1949 werd een plan gepresenteerd voor de Europese Defensiegemeenschap (EDG), gevolgd door een voorstel in mei 1952 voor de Europese Politieke Gemeenschap (EPG). Het plan voor de Europese Defensiegemeenschap ging Frankrijk een stap te ver, waardoor in augustus 1954 het EDG-verdrag werd verworpen. Omdat Europa het

²⁶ Franse geschiedenis van de vijf republieken (2023)

²⁷ Pickles (2024)

integratieproces wel wilde voortzetten, werd gekozen voor economische integratie. Door de oprichting van een douane-unie werd zakendoen voortaan veel makkelijker en goedkoper.

Het EEG-verdrag, opgesteld in maart 1957, moest leiden tot een gemeenschappelijke markt die gunstig zou zijn voor de economische omstandigheden. Echter, Frankrijk en Italië waren voorstander van protectionisme en stonden daarom niet achter het idee van vrijhandel. Zij wilden juist de handel voor hun eigen binnenland bevorderen. Ondanks dit ontstond er door de expansie van de interne handel geen conflict tussen de protectionistische landen en de voorstanders van vrijhandel.²⁸

Charles de Gaulle speelde een vooraanstaande rol in het Europese integratieproces. Hij was voorstander van een samenwerkend Europa om de macht van de deelnemende landen te vergroten. Maar keerde zich tegen elk verlies van soevereiniteit. Toen de EEG begon uit te breiden, staakte De Gaulle de toetredingsonderhandelingen met Groot-Brittannië. Hij vond dat Groot-Brittannië zich te sterk richtte op de Verenigde Staten en onvoldoende aandacht besteedde aan Europese afhankelijkheid.²⁹ Naast de uitbreiding van de EEG met nieuwe lidstaten wilde de organisatie ook een politieke eenwording bevorderen. Maar Charles de Gaulle keerde zich hier tegen. Door de doorslaggevende rol van de Franse houding vormde dit een obstakel voor de plannen van de EEG.

Om de dominante positie van Frankrijk te versterken, slaagde Charles de Gaulle erin een vriendschapsverdrag met Duitsland te sluiten. Frankrijk had voorheen gevreesd dat een te machtig Duitsland opnieuw tot oorlog zou kunnen leiden. Voor Charles de Gaulle was Europese integratie een middel om de positie van Frankrijk in de wereld veilig te stellen.²⁸

Na het aftreden van Charles de Gaulle in 1969 probeerde zijn opvolger, president Pompidou, het integratieproces nieuw leven in te blazen. Hij stelde een topconferentie voor over de uitbreiding van de EEG. Tijdens deze conferentie werden enkele belangrijke besluiten genomen: de voltooiing van de gemeenschappelijke markt, de uitbreiding met nieuwe leden, en de versterking van de gemeenschap door uit te breiden naar nieuwe beleidsterreinen.³⁰

2.4 Dekolonisatie

De dekolonisatie verliep moeilijk en hiervoor waren een aantal redenen. Frankrijk was namelijk niet van plan het kolonialisme op te geven. Zo deed Frankrijk aan assimilatie in haar Koloniën, dit houdt in dat de oorspronkelijke inwoners van de kolonie hun eigen cultuur los moesten laten en zich volledig moesten aanpassen aan de Fransen. Naast de assimilatie was het zelfbestuursrecht van de koloniën onbespreekbaar en stond in de Franse grondwet dat de koloniën Franse provincies waren. Dekolonisatie zat er volgens de Fransen dus niet in. De strijd om onafhankelijkheid van de koloniën begon al tijdens de Tweede Wereldoorlog. Toen Les Trente Glorieuses begon, direct na de Tweede Wereldoorlog, was een deel van Vietnam al onafhankelijk. Frankrijk had meerdere koloniën, en ook Algerije wilde onafhankelijk worden. In 1954 begon er een guerrillaoorlog tussen Algerije en Frankrijk als strijd tegen de onafhankelijkheid van Algerije. Vanaf 1958 wilde Charles de Gaulle een einde maken aan de oorlog in Algerije.³¹ In Frankrijk waren hier veel protesten tegen, maar in 1962 was Algerije, na 8 jaar, dan toch onafhankelijk.

28 Kersten (1992)

29 Anceau (z.d.)

30 Hemerijck (2007)

31 van den Doel (2001)

Hierna werden veel Franse kolonies op een vreedzamere manier onafhankelijk. Dit kwam onder andere omdat er nog maar weinig Fransen in de koloniën woonden, en de koloniën nog niet heel lang in Franse handen waren. In de jaren '70 had Frankrijk geen koloniën meer.³²

2.5 Mei 1968 protesten

Met de problemen van de vierde republiek, de dekolonisatie en de lastige Europese integratie, ontstond er onrust bij het volk. Er vonden in mei 1968 protesten plaats die waren ontstaan uit een golf van studentenprotesten en stakingen. De jeugd zette zich radicaal af tegen de voorgaande generaties. Studenten verlangden naar meer inspraak in het onderwijs en maakten zich zorgen over de grote werkloosheid. Vooral in Parijs, aan de universiteit van Nanterre, ontstond er protest. In maart was er al onrust ontstaan doordat in Nanterre studentenleiders opgepakt waren tijdens een betoging tegen de oorlog in Vietnam. Toen in mei bekend werd gemaakt dat ze zich voor een universitaire

Figuur 4: Protesten in Frankrijk in mei 1968.

tuchtcommissie moesten verantwoorden, ontplofte de boel. Er ontstonden straatgevechten waarbij tientallen gewonden vielen. Veel studenten werden opgepakt, maar de nog 'vrije' studenten bezetten tijdens de "nacht van barricaden" de Sorbonne. Naast de studenten werd er in veel bedrijven ook steeds meer gestaakt, met als hoogtepunt de algemene staking in mei 1968. Doordat iedereen staakte was er geen openbaar vervoer en ontstonden er in Parijs monsterfiles. Echt grote politieke veranderingen kwamen er niet, wel werd de maatschappij individueler en werd het denken een stuk minder moralistisch.³³

2.6 De Koude Oorlog

In de periode van de Koude Oorlog probeerde Frankrijk, toen onder leiding van Charles de Gaulle, zich onafhankelijk te houden. Om Frankrijk buiten het conflict te houden werd er een Frans nucleaire afschrikingsbeleid ontwikkeld, 'Les Force de Frappe'. Dit beleid werd ontwikkeld om Frankrijk te kunnen beschermen tegen mogelijke vijanden, zoals de Sovjet-Unie. Volgens Charles de Gaulle was het niet verstandig om de verdediging toe te vertrouwen aan een buitenland. Het voornaamste doel van Les Force de Frappe was tegenwaarde, het idee dat de potentiële vijand zou afzien van hun plannen voor een aanval doordat de nucleaire wapens van Frankrijk hen afschrikken. Daarnaast probeerde Charles de Gaulle door middel van een onafhankelijke kernmacht een belangrijke rol in de wereldpolitiek te eisen.³⁴

32 Pas (2007)

33 Trachet et al. (2018)

34 Hofman (2006)

2.7 De NAVO

Charles de Gaulle vond dat de Verenigde Staten te veel macht binnen de NAVO hadden, daarom had Frankrijk Les Force de Frappe buiten de NAVO om ontwikkeld. Charles de Gaulle was van mening dat de VS meer macht moest geven aan Groot-Brittannië en Frankrijk, voor een gelijkere machtsverdeling. Onder leiding van Charles de Gaulle heeft Frankrijk zich meerdere malen gedistantieerd van de NAVO. Zo mocht de VS vanaf 1959 geen kernwapens meer opslaan op Frans grondgebied. In datzelfde jaar heeft Frankrijk zijn Middellandse-Zeevloot teruggetrokken uit de NAVO, wat in 1963 precies zo gebeurde maar dan met de Franse Atlantische vloot. Vanaf 1966 mocht er geen NAVO-basis meer zijn op Frans grondgebied, en Frankrijk verliet datzelfde jaar het militaire commando van de NAVO.³⁵

2.8 Samenvattend

Kortom, tijdens Les Trente Glorieuses kende Frankrijk grote politieke ontwikkelingen die het land blijvend hebben beïnvloed. De wankelende vierde republiek maakte plaats voor de vijfde republiek. Waarin Charles de Gaulle een leidende rol heeft gespeeld als het gaat om het versterken van de positie van Frankrijk als onafhankelijke wereldmacht en het moderniseren van de Franse politiek. Tegelijkertijd zorgde de dekolonisatie, de interne onrust van de mei 1968 protesten, en de Koude Oorlog voor extra uitdagingen. Frankrijk zocht een evenwicht tussen het behoud van de nationale soevereiniteit en deelname aan de Europese integratie, en creëerde met Les Force de Frappe een onafhankelijke verdedigingstactiek.

2.9 Historische context: einde Les Trente Glorieuses

Aan de periode van economische groei in Frankrijk kwam na dertig succesvolle jaren een abrupt einde met het uitbreken van de oliecrisis in 1973. De oliecrisis, die begon in 1973, hield een boycot in van olietransport naar westerse landen. De Arabische landen die de olie leverden, verhoogden de olieprijs met 70% en verlaagden de levering van olie elke maand met 5%. De golven van de eerste olieschok hebben veel schade aangericht op de Franse economie. Om de crisis nog een beetje onder controle te houden lanceerde Frankrijk het Messmer-plan, dat vooral civiele kernenergie een vooraanstaande plaats zal geven.³⁶

De voornaamste oorzaak van de oliecrisis was de Jom Kippoeroorlog, die begon op 6 oktober 1973 met de aanval van Syrië en Egypte op Israël. Die dag was het in Israël Jom Kippoer, Grote Verzoendag, waardoor veel militairen met verlof waren. Het motief van Syrië en Egypte, voor de oorlog, was het terugveroveren van Golanhoogten en Sinaï, die zij tijdens de Zesdaagse Oorlog van 1967, verloren hadden aan Israël. De Jom Kippoeroorlog duurde maar drie weken, maar kostte duizenden mensen het leven. De OAPEC, een samenwerkingsverband van elf Arabische olieproducerende landen, besefte tijdens de Jom Kippoeroorlog dat ze met de olie-export voor het Westen van groot belang waren.

De sterke economische groei die het westen doorging was namelijk grotendeels afhankelijk van de olie. In Frankrijk was de economie, mede door Charles de Gaulle, sterk afhankelijk van de goedkope energie. Doordat veel westerse landen Israël steunden tijdens de Jom Kippoeroorlog besloten de Arabische olieproducerende landen de olieprijs flink te verhogen.³⁷ In een jaar tijd

35 Christensen et al. (2024)

36 Koffi (2024)

37 Koops (2021)

verviervoudigde de prijs van de olie. De stijging van de olieprijs en de beperking van de export, zorgden ervoor dat er wereldwijd economische gevolgen kwamen. Zo kwam er in veel landen, waaronder ook Frankrijk, inflatie die een recessie en hoge werkloosheid tot gevolg had. Dit maakte een einde aan de lange periode van stabiele economische groei, en dus een einde aan Les Trente Glorieuses.³⁸ De oliecrisis zorgde ervoor dat mensen de zwaktes van het bestuur van Charles de Gaulle gingen inzien, want door de beperkte energie autonomie in Frankrijk kwam er een periode van economische onzekerheid. Wel had Charles de Gaulle al een beleid voorbereid waarin investeren in kernenergie belangrijker werd. Sinds de oliecrisis is Frankrijk zich onafhankelijker gaan maken van de olie, door de ontwikkeling van kernenergie, waardoor ze minder gevoelig voor de prijsstijging van de olie zijn.³⁹

38 Les chocs pétroliers (z.d.)

39 Koops (2022).

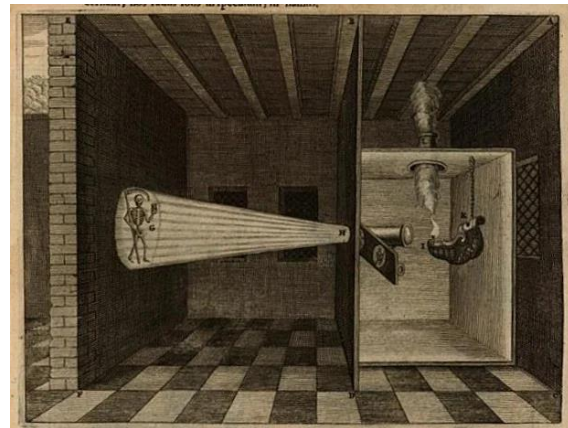
3. Het ontstaan en de ontwikkeling van de Franse Filmindustrie

De Franse filmindustrie heeft een rijke geschiedenis die een grote invloed heeft gehad op de wereldwijde cinema. Van de eerste films van de gebroeders Lumière tot de invloedrijke Nouvelle Vague en het ontstaan van internationale filmfestivals zoals Cannes: de Franse film heeft zich voortdurend vernieuwd en ontwikkeld, en speelt tot op de dag van vandaag een centrale rol in de wereld van film.

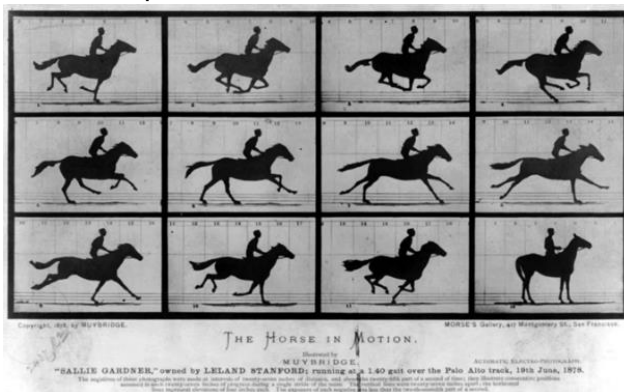
3.1 Historische context

3.1.1 De gebroeders Lumière en het begin van de Franse Cinema (1895)

In de zeventiende eeuw werd de toverlantaarn, een vroege projector, waarschijnlijk door Christiaan Huygens ontwikkeld. Deze kon stilstaande beelden van bijvoorbeeld mensen of dieren bewegend doen lijken. In de negentiende eeuw bracht Thomas Edison met zijn medewerker William Dickenson de kinoscoop uit, een apparaat waarin korte filmpjes bekeken konden worden. Dit apparaat werd populair op kermissen. Edison en Dickenson werden mogelijk geïnspireerd door Eadweard Muybridge, die in 1878 de beweging van een galopperend paard vastlegde met een reeks camera's. Ook de gebroeders Lumière waren gefascineerd door de fotografie en probeerden zelf technieken te ontwikkelen om in kleur te kunnen fotograferen. Geïnspireerd door de kinoscoop van William Dickenson, introduceerden de broers de cinematograaf, een

Figuur 5: Toverlantaarn uit 1671.

Figuur 6: Beroemde fotoserie van Eadweard Muybridge.

compactere apparaat waarmee meerdere mensen tegelijk projecties konden bekijken. In 1895 maakten Auguste en Louis Lumière hun eerste films en organiseerden ze een van de eerste publieke filmvertoningen.⁴⁰ Dit wordt vaak beschouwd als het begin van de Franse, en zelfs wereldwijde, filmindustrie.

Op 28 december 1895 vertoonden de Lumières een serie korte films in het Salon Indien van het Grand Café in Parijs. Deze vertoning wordt vaak gezien als de eerste commerciële filmvertoning in de

geschiedenis.

De films waren kort, slechts enkele minuten lang, en toonden alledaagse tafereelen zoals "La Sortie de l'usine Lumière à Lyon" (Arbeiders die de fabriek verlaten) en "L'Arrivée d'un train en gare de La Ciotat" (De aankomst van een trein op het station van La Ciotat). Het succes

van de korte films trok al snel de aandacht van het publiek en filmmakers over de hele wereld.⁴¹ De Lumière-films werden bekend als de geboorte van de cinema, en al snel

volgden er andere pioniers die hun eigen films produceerden en filmvertoningen organiseerden. In Frankrijk leidde dit tot een bloeiende filmindustrie, waarbij filmmakers begonnen te experimenteren met verhalende elementen, cameratechnieken en speciale effecten.^{42 43}

Figuur 7: Beelden uit de film La sortie l'usine à Lyon.

3.1.2 Het ontstaan en de innovaties van de Televisie

Door alle innovaties die de filmindustrie heeft ondergaan, is uiteindelijk ook de televisie uitgevonden. De televisie, die tegenwoordig als standaard wordt gezien, bestaat nog niet zo lang. Door verschillende technologische innovaties en ontdekkingen, gecombineerd met de behoefte aan een breed bereik en ontspannend vermaak, werd de televisie geïntroduceerd. De televisie is niet uitgevonden door één uitvinder, maar in de loop der jaren hebben heel veel mensen bijgedragen aan de evolutie van de televisie. Een belangrijk persoon bij het ontstaan van de televisie was de Schotse uitvinder John Logie Baird. Hij ontwikkelde in 1925 de eerste werkende televisie. In de jaren '30 onderging de televisie een aantal

Figuur 8: John Logie Baird en zijn eerste televisie experiment (er is geen plaatje te vinden zonder watermerk).

ontwikkelingen, zo werd de elektronische televisie ontwikkeld door de Duitse uitvinder Manfred von Ardenne. Deze elektronische televisie zorgde voor een hogere beeldkwaliteit en maakte gebruik van elektronenbuizen om beelden te genereren.

Na de eerste kleurentelevisie-uitzending die plaatsvond in de Verenigde Staten in 1953, namen de huishoudens met kleurentelevisies toe. Voorheen waren de televisies altijd in zwart-wit geweest, hierdoor was de populariteit van deze kleurentelevisies hoog. Maar hierbij stopte de ontwikkeling van de televisie niet, naast een gekleurd beeld werd hij ook toegankelijker. Dit kwam doordat er draagbare televisies kwamen en de afstandsbediening werd uitgevonden. Door de verdere ontwikkeling van de televisie, werd hij steeds

41 *De Gebroeders Lumière, Kunstenaars met Licht* (2021)

42 Musée Lumière (z.d.)

43 Weergave van "Klein, Grijs, Monotoon en Onuitspreekbaar Vreemd". Maxim Gorki en Zijn Eerste Filmvoorstelling (z.d.)

betalbaarder en konden meer mensen hem aanschaffen, het werd dan ook steeds normaler dat elk huishouden er eentje had.⁴⁴

3.2 Herstel van de Franse Filmindustrie na de Tweede Wereldoorlog

Na de Tweede Wereldoorlog bevond de Franse filmindustrie zich in een uitdagende positie. De oorlog had zowel de economie als de culturele sector verzwakt, waardoor de filmproductie sterk was afgenomen. Er waren beperkte middelen en weinig structurele steun. Er was behoefte aan investeringen en staatssteun om de filmsector weer op te bouwen. Hollywood was in deze periode dominant en wist via economische deals een sterke positie te verwerven in Frankrijk. Dit zette de Franse filmindustrie extra onder druk. De Franse overheid probeerde in eerste instantie de filmindustrie te beschermen door beperkingen op te leggen aan buitenlandse films, vooral de Amerikaanse films. Deze maatregelen waren bedoeld om de lokale filmindustrie te stimuleren.⁴⁵ Echter, de economische situatie in Frankrijk maakte het land afhankelijk van Amerikaanse hulp. Hierdoor werd Frankrijk gedwongen akkoord te gaan met een overeenkomst waarbij het een deel van zijn filmvertoningen aan Hollywood-films moest afstaan in ruil voor Amerikaanse financiële hulp. Dit akkoord was echter nadelig voor de Franse filmproductie, die met 50% afnam in het jaar na de invoering van de afspraken.⁴⁶ Dit leidde tot sterke protesten van intellectuelen, filmmakers, en critici, die zich verzetten tegen de Amerikaanse invloed op de Franse filmindustrie. In 1948 werd het akkoord dan ook opgeheven en werd er een belasting ingevoerd op de vertoning van Amerikaanse films. De opbrengst van deze belasting ging naar het Centre National du Cinéma (CNC), dat sindsdien een essentiële rol speelt in de financiering en ondersteuning van Franse filmproducties en bioscopen. In 1946 werd dit instituut opgericht om de Franse filmindustrie te ondersteunen en te reguleren.⁴⁷ De CNC bood subsidies en andere vormen van steun aan filmmakers, en was van groot belang voor de groei en het voortbestaan van de Franse cinema. Kort daarna werd er ook belasting geheven op de prijs van het bioscoopkaartje, waarvan de opbrengst naar de Franse filmindustrie ging. Ook zorgde de CNC ervoor dat producenten, regisseurs en andere filmprofessionals financiële steun konden ontvangen voor hun projecten, wat essentieel was in de periode van wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog.⁴⁸

De oprichting van de CNC markeerde een belangrijke stap in de institutionalisering van de Franse cinema. Door middel van financiële steun en beleidsmaatregelen stimuleerde de CNC de productie van Franse films en zorgde ervoor dat de nationale filmindustrie kon concurreren met de opkomende Hollywood-industrie. Dankzij de CNC konden veelbelovende filmmakers hun projecten realiseren, wat leidde tot een bloeiende Franse cinema in de jaren die volgden.⁴⁹ De Franse cinema in de naoorlogse periode werd gekenmerkt door een verscheidenheid aan genres en stijlen, variërend van komedies en melodrama's tot realistische drama's die het dagelijkse leven en de problemen van de arbeidersklasse weergaven. Deze films boden het publiek een uitlaatklep voor hun emoties en dienden als een spiegel voor de maatschappelijke zorgen van die tijd.^{50 51}

44 *Leer De Geschiedenis Van Televisie En Wanneer De Eerste Tv Werd Uitgevonden* (2020).

45 *Franse Film* (2022)

46 Engelen (2002)

47 Van Heezik (2004)

48 Engelen (2002)

49 Van de Winkel (z.d.)

50 Aalbers, J. (z.d.)

51 *Geschiedenis van de Franse Film* (2007)

3.3 Het Gouden Tijdperk van de Franse Cinema (Jaren '50)

De jaren '50 worden vaak beschouwd als het Gouden Tijdperk van de Franse cinema. Gedurende deze periode ontstond er een nieuwe generatie filmmakers die artistieke en populaire films maakte die wereldwijd succes boekten. Bekende regisseurs zoals François Truffaut, Jean-Luc Godard en Claude Chabrol begonnen hun carrières. Hun werk werd gekenmerkt door een vernieuwende benadering van film, zowel op het gebied van verhaalstructuur als visuele stijl.⁵¹ Films uit deze periode bevatten vaak realistische en intieme portretten van het leven in Frankrijk, met een sterke nadruk op karakterontwikkeling en emotie. De Franse filmindustrie produceerde enkele van de meest iconische films uit deze tijd, waaronder "Les Diaboliques" (1955) van Henri-Georges Clouzot en "Ascenseur pour l'échafaud" (1958) van Louis Malle. Deze films combineerden spanning en psychologische diepgang, en werden al snel bekend als meesterwerken van de Franse cinema.⁴⁶ Tijdens deze periode kreeg de Franse cinema internationale erkenning en beïnvloedde ze filmmakers over de hele wereld. De stijl en verteltechnieken van de Franse regisseurs uit de jaren '50 hadden een blijvende invloed op de wereldwijde filmkunst. Veel van deze films worden vandaag de dag nog steeds beschouwd als klassiekers.⁵²

In 1948 werd de Cinémathèque Française opgericht, een instituut dat zich richt op het bewaren, restaureren en vertonen van films. Dit archief speelde een belangrijke rol in het behoud van film als kunstvorm en stimuleerde de waardering voor cinema als cultureel erfgoed. De oprichters van de Cinémathèque Française, waaronder Henri Langlois, waren gepassioneerde film liefhebbers die geloofden in de waarde van filmgeschiedenis en de noodzaak om films voor toekomstige generaties te bewaren.⁵³ De Cinémathèque groeide al snel uit tot een belangrijk cultureel centrum waar filmmakers, critici en liefhebbers samenkwamen om films te bespreken en te analyseren. Door filmvertoningen en educatieve programma's bood de Cinémathèque een platform voor discussie en intellectuele verdieping op het gebied van cinema. Veel regisseurs die later de Nouvelle Vague zouden vormen, zoals Godard en Truffaut, waren frequente bezoekers van de Cinémathèque. Hier kregen ze de kans om klassiekers en onbekende parels te ontdekken, wat een grote invloed had op hun visie op cinema.^{53 54 55 56}

52 France, US Sign Blum-Byrnes Agreements (2021)

53 French Cinema (z.d.)

54 French Cinema : From Its Beginnings To The Present : Fournier-Lanzoni, Remi : Free Download, Borrow, And Streaming : Internet Archive (2002)

55 Ellison (2018)

56 Cinémathèque Française - (Film History And Form) - Vocab, Definition, Explanations | Fiveable (z.d.)

3.4 De Nouvelle Vague

De Nouvelle Vague was een artistieke beweging die ontstond eind jaren 50, maar die beweging kwam tijdens de jaren '60 pas echt tot bloei. Deze beweging had invloed op de thema's en inhoud van films. De beweging kwam voort uit de ontevredenheid van meerdere filmmakers over de filmindustrie op dat moment. Ze waren van mening dat de films ongeïnspireerd waren en dat het niks te maken hadden met het echte leven. Ze haalden inspiratie uit het Italiaanse neorealisme, de Amerikaanse cinema en geschriften van filmtheoretici. Zo ontstonden de ideeën dat films de realiteit moesten weerspiegelen en dat er meer gebruik moest worden gemaakt van persoonlijke ideeën en visies. Daarnaast werd er ook gebruik gemaakt van technologische ontwikkelingen. Met behulp van de vernieuwde ideeën en nieuwe technieken ontstond in de jaren 60 de vernieuwde filmstijl waarbij het realisme hoog in het vaandel stond. In eerste instantie was de term Nouvelle Vague bedoeld om de jeugd hun ideeën te laten inbrengen in de Franse politiek. Maar toen de verandering van de Franse cinema kwam, was dit de perfecte term. De films die tijdens de Nouvelle Vague werden gemaakt, hadden als belangrijke doelstellingen, anders dan voorheen, dat ze goedkoop moesten zijn.⁵⁷ De filmstijl van de Nouvelle Vague was realistischer, de regisseurs kozen voor films met alledaagse en persoonlijke ervaringen, dit kwam vooral door de opkomst van documentaires. Hierdoor werden de films dichterbij het leven van de kijkers gebracht. Ook experimenteerde zij met nieuwe camera- en lichttechnieken. Zo werden handheldcamera's steeds vaker gebruikt, en zorgde dit, in combinatie met natuurlijk licht, ervoor dat de films een natuurlijker beeld kregen. De films werden ook steeds minder vaak opgenomen in een studio, wat voorheen vaak gebeurde, en werden vaker opgenomen op echte locaties. Scripts werden minder strikt en er kwamen zelfs spontane dialogen. De acteurs bedachten soms ter plekke hoe zij zich gedroegen of wat ze zeiden. Deze nieuwe technieken bij het produceren van een film waren goedkoper en zorgde daardoor voor minder hoge productiekosten.⁵⁸

Mede door de Nouvelle Vague kregen maatschappelijke ontwikkelingen een belangrijke rol in de filmindustrie. De Nouvelle Vague heeft ervoor gezorgd dat de films realistischer werden en dus de samenleving weerspiegelden. Tijdens de productie van de films werd er meer aandacht besteed aan de samenleving op dat moment, de realiteit moest worden weergegeven in de films. Als de realiteit dan veranderde door de maatschappelijke ontwikkelingen, pasten de producenten hun films hier ook op aan. Op deze manier werden politieke onderwerpen zoals feminisme en de protesten populaire film thema's, maar ook werd de veranderde levensstandaard en de modernisering benadrukt in de films.⁵⁹

3.5 Filmfestivals waaronder Cannes

Naast de verandering op het gebied van de inhoud en thema's van de films is ook de weergave en populariteit ervan veranderd. Hiervoor is het groeiende Hollywood erg belangrijk geweest. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was de Amerikaanse filmindustrie, Hollywood, namelijk erg sterk. Dit kwam doordat Hollywood en Walt Disney propagandafilms maakten tegen de nazi's, dit droeg bij aan de kennis over de oorlog en de haat naar de Duitse nazi's.⁶⁰ Hollywood begon als een gewone woonwijk en zou een buitenwijk blijven van Los Angeles. Hier kwam in de jaren 20 verandering in door de grote hoeveelheid filmmakers die naar het toen nog kleine Hollywood trokken.

57 Burch (1959)

58 *French New Wave* (z.d.)

59 *Industrie du Cinéma : Évolution, Tendances et Perspectives* (z.d.)

60 *Er was eens in de Tweede Wereldoorlog: Walt Disney & Hollywood Propaganda* (z.d.)

Voor de filmmakers waren er twee belangrijke factoren voor het vertrekken naar Hollywood. Ten eerste was het klimaat in Hollywood erg goed. In die tijd waren er nog weinig technologische ontwikkelingen op het gebied van studiolicht waardoor buitenlicht erg belangrijk was voor de opnames. Het vele zonlicht en de mooie natuur maakten Hollywood praktisch en aantrekkelijk om als filmset te gebruiken. Maar dit was niet de voornaamste reden voor filmmakers.

In heel Frankrijk kwamen er filmzaaltjes op. Dit waren de eerste bioscopen, met de naam *nickelodeons* met eigenaren die hun eigen films wilden produceren en afspelen. Hun dromen werden verstoort door de Motion Picture Patents Company met Thomas Edison als eigenaar. Dit hield in dat Edison de patenten voor het maken van films in bezit had. Filmmakers werden door hem aangeklaagd en moesten vaak stoppen met filmen. Hollywood was voor hen een ontsnapping aan Thomas Edison. Zo groeide Hollywood snel uit tot een van de belangrijkste plekken van de filmindustrie door de grote toevoer van filmproducenten. Dat Hollywood snel populair werd, was een indirecte oorzaak van het ontstaan van filmfestivals. Als reactie op het snel groeiende Hollywood nam het aantal filmclubs in Europa toe. Hierbij kwamen de leden van een club bijeen om films met elkaar te bespreken, bekritisieren en andere ideeën uit te wisselen. Deze clubs groeiden uit tot filmfestivals. Een filmfestival was voor producenten een kans om hun films te publiceren en promoten. Er werd gekeken naar de films, ze werden besproken en bekritiseerd. Het eerste internationale festival dat werd opgericht was in Venetië. Die werd toen nog vooral gebruikt voor propaganda en werd grotendeels beïnvloed door fascistische bewegingen en de Nazi's. De prijzen die werden uitgedeeld gingen vooral naar Duitse en Italiaanse films. Dit zorgde voor ontevredenheid onder de andere deelnemende landen en zorgde voor de oprichting van

Figuur 9 - Prijsuitreiking op het filmfestival in Cannes

verschillende filmfestivals. Zo kwam het Franse filmfestival Cannes tot stand in 1939. In september werd er één film getoond en dat was ook meteen de laatste tot 1947.⁶¹ De daaropvolgende jaren was het organiseren van het evenement erg onregelmatig door politieke gebeurtenissen, maar vanaf 1951 werd het festival jaarlijks georganiseerd. Het festival in Cannes groeide uit tot een van de grootste in de wereld en werd als tegenhanger van Hollywood gezien. Op het festival werden films en de producenten beoordeeld op kwaliteit. Het was voor vele filmmakers een kans om hun film publiciteit te geven, maar ook voor acteurs om opgemerkt te worden. De filmfestivals waaronder die in Cannes stimuleerden de groei van de filmindustrie.⁶²

3.6 Artistieke samenwerkingen

Bij het maken van de films werd er veel gebruikgemaakt van artistieke samenwerkingen. Filmproducenten gingen samenwerken met kunstenaars uit verschillende landen. Zoals acteurs, schrijvers en muzikanten. De artistieke samenwerkingen zorgden voor uitgebreide creativiteit in de films, het breidde de filmindustrie uit. Het zorgde voor een oneindige hoeveelheid aan verschillende mogelijkheden om een film anders te maken. Het voegde iets extra's toe waardoor de films voor lange tijd nog werden herinnerd. Sommige films met artistieke samenwerkingen uit die tijd zijn nog steeds bekend. Met de muzikanten werd er gezorgd voor gepaste en veel toevoegende muziek en geluid voor onder de film. Door samen te werken met meerdere schrijvers ontstonden er vele uitgebreide verhalen. Oftewel artistieke samenwerkingen hebben ervoor gezorgd dat de filmindustrie zich oneindig kon blijven uitbreiden. Er ontstond meer variatie onder de films. Voor

61 Amal (2020)

62 *Geschiedenis van het filmfestival in Cannes* (2022)

iedereen zat er wat interessants bij. Het bredere aanbod zorgde ervoor dat film kijken nog populairder werd. Buiten de extra toevoegingen die films kregen door de artistieke samenwerkingen stimuleerde het dus ook op een andere manier de filmindustrie.⁶³

3.7 Impact van de televisie

Ook de manier waarop er televisie gekeken werd veranderde, dit kwam door de komst van de kabeltelevisie en satelliettelevisie in de jaren '70 en '80. Hoewel het buiten Les Trente Glorieuses valt, is het wel een grote ontwikkeling geweest. Zo zorgde de kabeltelevisie voor een hogere beeldkwaliteit, en een groter aanbod van kanalen. De satelliettelevisie versterkte de internationalisering, omdat het hierdoor mogelijk was televisieprogramma's van over heel de wereld te bekijken.⁶⁴ De sterke positie van Hollywood en Walt Disney zorgde na de Tweede Wereldoorlog voor een grote concurrent voor de Franse cinema, maar ondanks de concurrentie kon Frankrijk goed aan het niveau van Hollywood tippen.⁶⁰

Daarnaast had de opkomst van de televisie, een grote impact op de Franse filmindustrie, zowel positief als negatief. Doordat steeds meer mensen een televisie thuis hadden, werd een bezoekje aan de bioscoop minder populair. De bezoekers van de Franse bioscopen namen dus af, vooral kleine bioscoopjes voelden dit. Er kwamen nog wel bezoekers naar de bekende films, maar kleine films zagen hun bezoekersaantallen dalen.⁶⁵ De normalisering van de televisie had ook een positief gevolg: doordat mensen thuis op de televisie films konden kijken, werd de Franse cinema verspreid. Ook zorgde het grote bereik van de televisie ervoor dat kijkers de mogelijkheid hadden om programma's en films te kijken die niet populair genoeg waren om vertoond te worden in de bioscoop. Kijkers voelden zich dan ook beter gerepresenteerd in de televisieprogramma's, dan van de films in de bioscopen.⁶⁶ Echter, doordat het gemakkelijker was voor de mensen om thuis televisie te kijken, werd de filmindustrie gedwongen om creatiever te zijn. Dit zorgde ervoor dat er nieuwe verhaal- en filmtechnieken ontstonden. Er ontstond rond 1959 een nieuwe filmstijl, de Nouvelle Vague, vertaald als de films van de nieuwe golf.⁶⁷

Door de opkomst van de televisie had de Franse cinema dus een concurrent gekregen, maar steeds vaker gingen de twee toch samenwerken om winsten te bevorderen. Jonge filmmakers werden financieel ondersteund door televisiezenders, hierdoor kregen de filmmakers een lager financieel risico en konden zij beter experimenteren. Denk bij zo een televisiezender bijvoorbeeld aan ORTF, Office de Radiodiffusion Télévision Française. Zij hadden als doel de publieke omroep te moderniseren en beter te voldoen aan de behoefte van de Franse bevolking.

63 *Art et cinéma : Les plus grandes collaborations artistiques* (2023)

64 Luuc (2023)

65 Wiegman (2014)

66 *Geschiedenis van de Franse film* (2007)

67 Clouzot (1972)

Dit deden zij op het gebied van informatie, cultuur, onderwijs en amusement. Het ORTF had een monopolie, en bood financiële steun aan films waardoor filmmakers meer konden experimenteren. Ook de CNC gaf financiële steun, ook wel de 'avance sur recettes' genoemd. Het was een voorschot op ontvangsten die de productie van nieuwe films moest bevorderen en de Franse cinema deed ondersteunen.⁶⁸ Tijdens de protesten van mei en juni 1968 streefden de stakers vooral naar een pluralistische en onafhankelijke omroep, zij kregen hierbij steun van veel kunstenaars en politieke partijen. De overheid reageerde hard, en heeft veel stakers ontslagen.⁶⁹

In het kort zorgde de normalisatie van de televisie ervoor dat de Franse filmindustrie gedwongen werd om zich aan te passen aan de veranderende mediaconsumptie. Hier zaten positieve en negatieve gevolgen voor de Franse cinema aan vast. De Franse cinema werd zowel gestimuleerd, door nieuwe kansen en financiering, maar ook uitgedaagd, door veranderende kijkpatronen en commerciële eisen.

3.8 De Franse cinema nu

Sinds de Nouvelle Vague ondergaat de Franse cinema periodes van succes en crisis. Momenteel zit de Franse cinema in een opmars van herstel en groei.⁷⁰ Vanaf de jaren '90 is hij in herstel getreden. De sociale kwesties die toen plaatsvonden zorgden er voor dat er nieuwe perspectieven op de Franse cinema kwamen. Op internationaal gebied is hij ook populairder geworden, dit hielp mee aan de waardering van de Franse cinema. Deze waardering versterkte extra door de digitalisering en de globalisering. Films zoals 'La grande illusion' en 'Les enfants du paradis' behaalde wereldwijde waardering. Maar toen de covid-19-pandemie opkwam kreeg de Franse cinema weer grote uitdagingen, veel bioscopen moesten namelijk sluiten. Dankzij evenementen zoals de Fête du Cinéma, die voor de promotie van bioscopen zorgt, kwam de Franse cinema weer in een periode van groei.⁷¹ De Franse cinema staat nu in een sterke positie, de cinema ondergaat herstel en groei. Zo zijn er 181 miljoen kaartjes verkocht in 2023, een goed herstel na de covid-19-pandemie. Volgens de CNC was het Franse marktaandeel van de films in 2023 39,8%, het Amerikaanse aandeel van 41,3% was hiermee net hoger. De concurrentie tussen Hollywood en de Franse cinema is dus nog steeds aan de orde, maar Frankrijk kan goed bijbenen.⁷²

68 Avance Sur Recettes Avant Réalisation (z.d.)

69 Filiiu (2008)

70 Franse film (2022)

71 Fête du Cinéma Paris (2024)

72 Thompson (2024)

4. Hoe de sociale en politieke ontwikkelingen van Les Trente Glorieuses terugkomen in de Franse films

De maatschappelijke ontwikkelingen tijdens Les Trente Glorieuses hebben zo goed als de gehele samenleving veranderd. Niet alleen de samenleving heeft zich verder ontwikkeld, maar ook de filmindustrie is vele ontwikkelingen ondergaan. Dankzij de Nouvelle Vague is de inhoud van de films veranderd. Vanaf toen werden de films realistischer, ze weerspiegelde de samenleving steeds meer. De samenleving was ondertussen erg aan het veranderen, en die veranderingen kun je terug zien in de films. De ene ontwikkeling kwam directer terug dan de andere ontwikkeling. Voor dit onderzoek hebben wij gekozen voor twee bekende films per 10 jaar, op die manier kunnen wij de gehele periode van Les Trente Glorieuses onderzoeken.

4.1 Les enfants du paradis (1945) van Marcel Carné en Jacques Prévert

De film is uitgebracht in 1945, aan het einde van de Tweede Wereldoorlog. Les Enfants du Paradis staat symbool voor de veerkracht van de Franse cinema tijdens en na de Duitse bezetting. Ondanks censuur en beperkte middelen werd de film een artistiek meesterwerk. Na de bevrijding markeerde deze film een heropleving van de Franse filmindustrie en versterkte het de internationale reputatie van Frankrijk als filmnatie.

Garance ontmoet Baptiste wanneer hij haar verdedigt tegen een valse beschuldiging van diefstal. Hij redt haar naam met zijn mimevaardigheden en wordt onmiddellijk verliefd op haar. Garance waardeert hem, maar is te vrijgevochten om zich aan één man te binden. Frédérick, een flamboyante acteur, en Lacenaire, een intrigant met criminele neigingen, zijn ook verliefd op Garance. Dit leidt tot een complexe dynamiek vol verlangens, competitie en onbereikbare idealen. Ondertussen raakt Garance verwickeld in een relatie met de rijke maar manipulatieve Édouard, om aan de problemen van de andere mannen te ontsnappen.

Figuur 10: Filmposter Les enfants du paradis.

4.1.1 Sociale ontwikkelingen

De film benadrukt de kloof tussen sociale klassen, zoals de straatartiesten tegenover de bourgeoisie. Deze dynamiek komt in de film sterk naar voren. Dit is te zien aan de armere arbeiders die te zien zijn achter Baptiste en Frédérick bij de bar (39:15). Ook is het klassenverschil zichtbaar door een bedelende arbeider die op de grond ligt (43:32).

De jurken van de vrouwen illustreren eveneens de verschillen in rijkdom (2:27:37). De levendige wereld van het theater en de "Boulevard du Temple", wordt meteen zichtbaar in het begin van de film (5:00/5:45). Het symboliseert een bruisende cultuur die later toegankelijker werd door economische modernisering. Na de Tweede Wereldoorlog en dankzij de Marshallhulp kregen arbeiders meer economische kansen, wat leidde tot een stijging van de levensstandaard. Je ziet dit dan ook erg duidelijk in de film. De film benadrukt het belang van vrije tijd en entertainment, zoals theater, een essentieel onderdeel van het sociale leven. Dit wordt krachtig geïllustreerd in de vele scènes van volle theaters (28:00) en de straatfeesten (2:58:55). Hoewel moderne technologieën zoals auto's of huishoudelijke apparaten ontbreken in de film, sluit het idee dat vrije tijd en cultuur belangrijk zijn, aan bij de maatschappelijke ontwikkelingen in de naoorlogse samenleving. Garance, een van de hoofdpersonages, is een sterke vrouw die haar onafhankelijkheid benadrukt. Ze laat zich niet inperken door sociale conventies en heeft de mannen in haar leven onder haar duim. Haar spottende houding (7:45-8:00) en haar brutaliteit (18:45) maken haar een vooruitwijzing naar de feministische bewegingen, de groeiende rol van vrouwen in de arbeidsmarkt en de samenleving in de decennia na de oorlog. Door de hele film weigert Garance eigendom te worden van wie dan ook. Ze stelt mannen zoals Baptiste teleur (3:03:10) en kiest ervoor zelfstandig te blijven, ook in gesprekken met Édouard de Montray (2:34:00 en 2:50:00). Deze keuzes benadrukken haar autonomie en maken haar een symbool van persoonlijke vrijheid. De film speelt zich grotendeels af in het bruisende Parijs, met als centrale locatie de "Boulevard du Temple". Deze levendige plek vol theaters, straatartiesten en een divers publiek (5:00-5:45) weerspiegelt hoe steden in de 19e eeuw centra van cultuur en commercie waren. Naast de boulevard toont de film backstage-ruimtes, kleine kamers van straatartiesten en de rijkere huizen van de bourgeoisie. Dit weerspiegelt de sociale gelaagdheid binnen de stedelijke omgeving en sluit aan bij de naoorlogse urbanisatie en de ontwikkeling van nieuwe woonwijken in de 20e eeuw. Een centraal thema in de film is de zoektocht naar persoonlijke vrijheid en onafhankelijkheid, vooral belichaamd door Garance. Ze weigert zich aan te passen aan de traditionele verwachtingen en kiest ervoor haar eigen pad te volgen. Dit thema van individualisering, zichtbaar in haar weigering om zich volledig te binden aan Baptiste (2:50:00 en 3:03:10), sluit aan bij bredere maatschappelijke trends in de 20e eeuw waarin persoonlijke autonomie en zelfbeschikking belangrijker worden.

Figuur 11: Printscreen uit de film (5:00/5:45) waarin die levendige wereld goed te zien is.

Figuur 12: Printscreen uit de film (28:00), waarin de volle theaters goed te zien zijn.

4.1.2 Politieke ontwikkelingen

Hoewel de film is gemaakt in de context van het einde van de Tweede Wereldoorlog, bevat hij thema's die ook relevant werden in de overgang van de Vierde naar de Vijfde Republiek (1946-1958). De zoektocht naar vrijheid, een centraal thema in de film, kan worden gezien als een weerspiegeling van de idealen van de Franse republieken en de democratische principes die in deze periode werden nagestreefd. De film werd geproduceerd tijdens de Duitse bezetting van Frankrijk (1943-1944) en pas na de bevrijding uitgebracht. Deze context maakt de film een krachtig symbool van menselijke veerkracht en culturele trots. De nadruk op theater en het "volkse paradijs" in het verhaal kan worden gezien als een ode aan de Franse culturele tradities, die zowel tijdens als na de oorlog dienden als een bron van eenheid en trots.

Op een specifiek moment in de film komt het personeel in opstand (31:00). Deze scène benadrukt het spanningsveld tussen autoriteit en de wens naar vrijheid en gelijkheid. Het weerspiegelt bredere maatschappelijke bewegingen die zich in latere decennia ontvouwen, zoals de eerder genoemde protesten van 1968. Tevens illustreert het de onvrede en de strijd voor rechtvaardigheid.

4.1.3 Samenvattend

Les Enfants du Paradis is niet alleen een meeslepend liefdesverhaal met complexe relaties tussen de personages tegen de achtergrond van het bruisende Parijs, maar ook een krachtig sociaal en historisch document. Thema's zoals vrijheid, verschil in sociale klassen, feminisme en culturele trots, raken aan ontwikkelingen die hun tijd ver vooruitlopen. Dit maakt de film tijdloos en relevant, zowel als kunstwerk en als reflectie op maatschappelijke verandering.

4.2 Quai des Orfèvres (1947) Henri- Georges Clouzot

Jenny Lamour, een ambitieuze nachtclubzangeres, is getrouwd met Maurice Martineau, een jaloezse pianist. Om haar carrière te bevorderen, stemt Jenny, ondanks Maurice's bezwaren, in met een dinerafspraak met de rijke en onbeschaamde filmproducent Georges Brignon. Maurice, verteerd door jaloezie, confronteert Jenny, die beweert dat ze alleen professionele belangen heeft.

Wanneer Brignon wordt vermoord, wordt Maurice meteen verdacht vanwege zijn eerdere bedreigingen. Tegelijkertijd raken Jenny en haar vriendin Dora Monier, een lesbische fotografe, verstrikt in het onderzoek. Inspecteur Antoine, een slimme maar sympathieke politiemann, probeert de waarheid te achterhalen te midden van een web van leugens, geheime motieven en emotionele spanningen.

De climax onthult onverwachte wendingen. Maurice blijkt niet de moordenaar. De zaak brengt de morele ambiguïteit van alle betrokkenen aan het licht. Uiteindelijk blijft de waarheid een complexe puzzel van menselijke zwakheden en toevalligheden.

Figuur 13: *Quai des Orfèvres* (1947) filmposter.

4.2.1 Sociale ontwikkelingen

De film laat de kloof zien tussen verschillende sociale klassen. Dit wordt duidelijk in het contrast tussen Jenny's glamourwereld als nachtclubzangeres en de meer bescheiden realiteit van haar echtgenoot Maurice. Terwijl Jenny zich richt op haar carrière en economische onafhankelijkheid, worstelt Maurice met jaloezie en zijn rol als traditionele kostwinner. Dit spanningsveld weerspiegelt bredere sociale ongelijkheden in het naoorlogse Frankrijk. Jenny's ambitie om beroemd te worden, evenals haar interactie met rijke mannen zoals Georges Brignon, laat zien hoe de modernisering van de samenleving steeds meer gericht werd op economische vooruitgang. Moderne technologie, zoals auto's en telefoons, speelt ook een rol in de film (18:50 en 20:08). Deze elementen onderstrepen de verschuiving naar een meer economisch en technologisch gedreven maatschappij. Jenny Lamour is een opvallend voorbeeld van een onafhankelijke vrouw die haar carrière prioriteit geeft. Haar werk als nachtclubzangeres en haar vastberadenheid om succesvol te worden illustreren de groeiende aanwezigheid van vrouwen in de professionele wereld. Deze ontwikkeling sluit aan bij de bredere feministische beweging die na de oorlog steeds meer vorm kreeg. Jenny's kracht wordt ook zichtbaar in haar interactie met mannen. Een voorbeeld hiervan is dat ze fel in gaat tegen inspecteur Antoine (1:11:00), wat haar assertieve karakter benadrukt.

Figuur 14: *Printscreen uit de film, waarin een auto te zien is.*

Dora Monier, een vrouwelijke fotograaf en een lesbisch personage, doorbreekt eveneens traditionele genderrollen. Haar gevoelens voor Jenny zijn in de film te zien op de momenten dat ze jaloez kijkt naar Jenny (20:30) en wanneer ze geniet van Jenny's gezelschap (1:16:00). Deze gevoelens suggereren een erkenning van diversiteit in de samenleving.

Dora's diepe toewijding aan Jenny wordt nog verder benadrukt (1:20:00). Hier probeert ze Jenny te beschermen, niet alleen uit altruïsme, maar ook omdat ze zelf niet zonder haar kan. Individualisering is dan ook een belangrijk thema in de film. De personages handelen voornamelijk vanuit persoonlijke motieven en zelfredzaamheid. Jenny wil haar carrière beschermen, zoals blijkt uit de ruzie met Maurice, waar ze geheimzinnig doet over haar verblijfplaats (16:30). Maurice daarentegen handelt uit jaloezie en liefde, wat leidt tot een dramatisch moment waarin hij Georges wil doden (24:40). Uiteindelijk blijkt Georges al dood te zijn (28:00) en wordt zijn auto gestolen, wat de chaotische aard van deze individualistische keuzes benadrukt. Dora's acties worden eveneens gedreven door persoonlijke verlangens. Ze lijkt Maurice te helpen om Jenny uit de gevangenis te houden, maar in werkelijkheid doet ze dit vanuit eigenbelang, omdat ze niet zonder Jenny kan (31:00). Deze nadruk op persoonlijke motieven weerspiegelt de bredere maatschappelijke trend van individualisering in de naoorlogse periode. Jenny's optredens en het bruisende nachtleven tonen de opkomst van een meer commerciële vrijetijdscultuur. Dit was een manier waarop de samenleving langzaam herstelde van de oorlog, door meer nadruk te leggen op ontspanning en plezier. Dit wordt krachtig weergegeven in scènes waar mensen zingen en zangles krijgen (4:40) en waar volle theaters het belang van entertainment benadrukken (6:50).

4.2.2 Politieke Ontwikkelingen

Quai des Orfèvres (1947) weerspiegelt de wederopbouw van de Franse cinema na de Tweede Wereldoorlog. De film verkent complexe menselijke relaties en morele thema's, kenmerkend voor de naoorlogse periode. Henri-Georges Clouzot's meesterlijke regie maakte de film een internationaal succes en versterkte de hernieuwde positie van Frankrijk in de wereldwijde filmindustrie.

De film weerspiegelt het leven in het naoorlogse Parijs, waar de sporen van de oorlog nog duidelijk zichtbaar zijn. Het dagelijks leven wordt gekenmerkt door economische beperkingen en een focus op heropbouw. Wat terugkomt in de eenvoudige levensstijl van de personages en het contrast tussen rijke en arme milieus. Inspecteur Antoine, een van de hoofdpersonages, symboliseert een vernieuwde benadering van rechtshandhaving in het naoorlogse Frankrijk. Zijn methode van kalme en empathische ondervraging contrasteert met de chaotische en vaak gewelddadige aanpak uit het verleden. Dit zie je bijvoorbeeld op een moment waar Antoine rustig met Jenny, en later met Dora, in gesprek gaat (44:40). Op een gegeven moment wordt Maurice gearresteerd zonder geweld; er wordt simpelweg een gesprek gevoerd (53:00). Later wordt Maurice op een respectvolle manier ondervraagd (1:03:00). Deze scènes weerspiegelen een bredere politieke inspanning om het juridische systeem te hervormen en opnieuw geloofwaardig te worden. Antoine's methodische en menselijke aanpak symboliseert de wens van de Franse samenleving om een gevoel van rechtvaardigheid te herstellen na de chaos van de oorlogsjaren.

Hoewel de positie van vrouwen in de film meer een sociaal thema lijkt, heeft het indirect ook politieke implicaties. Het sluit aan bij bredere discussies over genderemancipatie die in de decennia na 1945 steeds prominenter werden in Frankrijk. De film toont op diverse momenten een omkering van traditionele genderrollen. Dit gebeurt bijvoorbeeld op het moment dat Jenny binnenkomt terwijl haar man, Maurice, aan het koken is (14:33). Ook heeft Maurice een heftige ruzie met Jenny, maar hij overheerst haar niet (54:00).

Figuur 15: Printscreen uit de film (53:00), waarin Maurice en Jenny rustig in gesprek zijn met de rechercheur.

Later laat Maurice zijn ego volledig varen en vraagt hij Jenny om met hem mee naar buiten te gaan omdat hij niet alleen durft (1:27:18). Deze scènes laten zien dat traditionele man-vrouwverhoudingen worden uitgedaagd. Hetgeen een bredere reflectie is van de veranderende sociale dynamiek en de rol van vrouwen in de Franse samenleving.

4.2.3 Samenvattend

Quai des Orfèvres (1947) biedt een gelaagde kijk op het naoorlogse Frankrijk door thema's als sociale ongelijkheid, genderrollen en individuele motieven te verkennen. De film combineert een spannend misdaadverhaal met subtiele reflecties op maatschappelijke en politieke veranderingen. Zoals de heropbouw na de oorlog, veranderende genderdynamiek, en de opkomst van een gecommercialiseerde vrijetijdscultuur. Het toont een complexe samenleving waarin persoonlijke ambities en morele ambivalentie botsen.

4.3 Mon oncle (1958) Jacques Tati

De Franse filmproducent Jacques Tati publiceerde in 1958 de film *Mon oncle*. Dit was halverwege *Les Trente Glorieuses*. In het begin van de jaren 60 was de groei van de woningbouw al begonnen. In hetzelfde jaar als de publicatie van de film was ook de vijfde republiek gesticht. Daarnaast was de levensstandaard ontwikkeld en had er ook al modernisatie plaatsgevonden.

In de film wordt meneer Hulot gevolgd tijdens zijn dagelijks leven. Hulot woont in een flat in een simpele woonwijk. Zijn neefje, Gérard, leeft het tegenovergestelde leven. Gérard behoort, samen met zijn vader en moeder, tot de familie Arpel. De vader van Gérard is de baas van een plasticfabriek en zijn vrouw is een huisvrouw. Met zijn drieën wonen ze in een super modern huis met ver ontwikkelde apparatuur. Als Hulot bij zijn familie thuis komt voelt hij zich niet op zijn gemak. Hij vindt de nieuwe apparatuur en het moderne interieur maar niks en erg onpraktisch. Gérard mag weinig van zijn ouders en ze hebben weinig aandacht voor hem. Maar ze nodigen wel hun eigen vrienden uit om trots hun moderne huis te laten zien en koffie te drinken in de tuin. Hulot neemt zijn neefje Gérard mee naar het simpele en nog niet ontwikkelde deel van de stad waar hij met vrienden kan spelen en vies mag worden. Aan het einde is te zien hoe oude delen van de stad worden afgebroken.

Figuur 16 - Mon oncle (1958) filmposter

4.3.1 Sociale ontwikkelingen

In de film komen er direct sociale ontwikkelingen naar boven, maar is ook duidelijk te zien dat deze nog verder aan het ontwikkelen zijn. Vooral is de veranderende levensstandaard goed te zien in de film. De technische ontwikkelingen hadden ervoor gezorgd dat het produceren van producten een stuk gemakkelijker kon, hierdoor stegen de inkomens. Huishoudens hadden meer te besteden waardoor het kopen van 'luke' producten populairder werd. Het is in de films duidelijk te zien dat dit het geval is bij de familie Arpel. In hun huis staat een grote hoeveelheid van deze luxe producten zoals het keukenapparatuur (36:56). Daarnaast wordt er in de film ook veel gebruikgemaakt van auto's die toen ook nog werden gezien als een nieuw en modern product (5:54).

De technologische ontwikkelingen worden ook gekenmerkt door de automatisch openende garagedeur en hek (58:26 en 1:33:41). De film laat zien dat het gebruik van deze producten normaler was en deel uitmaakte van de vernieuwde levensstandaard. Toch geldt deze levensstandaard nog niet voor iedereen. Dat is te zien aan het leven dat meneer Hulot leidt. Hij woont nog in een oude, nog niet gemoderniseerde flat (10:55). Er is bij hem nog geen sprake van deze ontwikkelingen wat aangeeft dat de ontwikkelingen toen nog in gang waren. Dit wordt ook zichtbaar omdat er in de film naast de grote hoeveelheid auto's ook nog gebruik wordt gemaakt van enkele paardenwagens (2:11). Een ander onderdeel van de veranderende levensstandaard is de toegenomen vrije tijd.

Figuur 17 – Printscreen uit de film (36:56), waarin de gemoderniseerde apparatuur van de familie Arpel te zien is

Dit was onder andere een gevolg van het gemakkelijker produceren. Deze vrije tijd werd onder andere besteed door op de terrassen te zitten van cafés. Ook dit is te zien in de film (51:14).

Naast de veranderde levensstandaard symboliseert de film ook de groei van de woningbouw. Tijdens de film zijn er meerdere scènes waar op de achtergrond grote moderne flats te zien zijn (2:19). Dit verwijst naar de groeiende woningbouw die in Frankrijk van de jaren '50 tot de jaren '70 heeft plaatsgevonden. De flats staan in het nieuwe gedeelte van de stad wat te zien is aan de grens tussen het oude en nieuwe deel. De grens wordt aangegeven door een oud afgebrokkeld muurtje waar meneer Hulot meerdere keren overheen stapt als hij onderweg is van zijn huis naar zijn familie en terug en dus van het oude deel naar het gemoderniseerde deel van de stad (14:10). Aan het einde van de film is er ook nog kort te zien hoe een oud gebouw wordt afgebroken (1:47:11). Dit kan betekenen dat er plaats gemaakt moest worden voor nieuwere en grotere panden voor de woninggroei.

Figuur 18 – Printscreen uit de film (10:55), waarin het niet gemoderniseerde huis van meneer Hulot te zien is

4.3.2 Politieke ontwikkelingen

In de film wordt er niet direct verwezen naar een politieke ontwikkeling uit Les Trente Glorieuses, maar wel zijn er kenmerken van de overgang van de vierde naar de vijfde republiek te zien. In de film is er een duidelijk verschil zichtbaar tussen het moderne leven van de familie Arpel en het simpele nog niet zo ver ontwikkelde leven van meneer Hulot (3:13 en 10:55). Het leven van de familie Arpel kan symboliserend zijn voor de nieuwe veranderingen en de richting die Frankrijk op gaat, de vijfde republiek. Daar tegenover staat het leven van meneer Hulot, dat kan verwijzen naar het oude Frankrijk, de vierde republiek. Op deze manieren zijn de tegenstellingen tussen de twee levensstijlen een reflectie van de overgangperiode.

4.3.3 Samenvattend

In de film *Mon Oncle* zijn er dus een aantal maatschappelijke ontwikkelingen te herkennen. De ene directer dan de andere. De verandering van de levensstandaard die tijdens Les Trente Glorieuses een grote rol speelde is duidelijk te zien in de moderniteit van het leven van de familie Arpel. De film is halverwege Les Trente Glorieuses uitgekomen. Dit is duidelijk kenbaar door het feit dat een groot deel van de stad nog niet zo gemoderniseerd is en de ontwikkelingen dus nog in volle gang zijn. De politieke ontwikkelingen zijn niet echt aanwezig in de film, maar wel zijn er stukken die symboliserend kunnen zijn voor de overgangperiode tussen de vierde en vijfde republiek.

4.4 À bout de souffle (1960) Jean-Luc Godard

De Franse regisseur Jean-Luc Godard publiceerde in 1960 een misdaadfilm, *À bout de souffle*. Jean-Luc was een van de filmproducenten die deelnam aan de Nouvelle Vague. De film is gepubliceerd halverwege Les Trente Glorieuses. Op dit moment binnen Les Trente Glorieuses was de tweede feministische golf gaande. Ook vonden er kort voor het uitbrengen van deze film veranderingen binnen het schoolsysteem plaats. Frankrijk had al veel ontwikkelingen ondergaan zoals de modernisering en veranderende levensstandaard. Voor de Europese integratie waren er ook veel ontwikkelingen gaande.

In deze misdaadfilms heeft Jean-Paul Belmondo de hoofdrol en speelt Michel Poiccard de autodief. Na het stelen van een auto vermoordt hij een politieagent. Hij vlucht naar Parijs om zich daar schuil te houden. Hij zoekt daar Patricia op, een van zijn vriendinnetjes. Zij is een Amerikaanse studente en journalist. Michel wil samen met haar naar Italië, maar Patricia is hier niet zo enthousiast over. Ondertussen wordt Michel gezocht in Parijs. De relatie tussen Michel en Patricia verloopt niet geheel soepel en Patricia twijfelt over haar gevoelens voor hem. Ze komt erachter dat hij wordt gezocht. Eerst lijkt het erop dat ze hem helpt, maar geeft hem vervolgens toch aan bij de politie. Dit was voor haar een teken dat ze niet echt van hem hield.

4.4.1 Sociale ontwikkelingen

Dat het tijdens Les Trente Glorieuses goed ging met de Franse economie was duidelijk te zien aan het levendige Parijs. Er gebeurde veel in de stad. Dat er urbanisatie had plaatsgevonden was af te leiden aan het feit dat Parijs een grote, uitgebreide stad was en veel te bieden had. De straten van de stad zaten vol met winkels, cafés en restaurants, wat kenmerkend was voor de toegenomen vrije tijd tijdens Les Trente Glorieuses. (1:09:50) Deze tijd werd vanaf toen doorgebracht met ontspannende activiteiten. In deze film wordt er veel door de straten gewandeld en tijd door gebracht op de terrassen van restaurantjes. Ook Patricia is meerdere keren in restaurants te vinden. (24:21) Patricia is een Amerikaanse student en journalist. (57:00 – 58:36) Dat zij dit kan doen heeft alles te maken met het normaliseren van vrouwen op de arbeidsmarkt. De film is gepubliceerd terwijl de tweede feministische golf gaande is. Tijdens deze golf kregen vrouwen meer eigen keuzes en rechten. Hoewel de komst van de anticonceptiepil, wat zorgde voor een seksuele revolutie, pas na de film was, is het wel al te zien dat het normaler was om meerdere bedpartners te hebben. (12:15, 31:28) Dat is aan Michel en Patricia beide te zien. In de film benoemen zij meerdere keren dat er ook andere mannen en vrouwen een speciale rol hebben in hun levens. Daarnaast kreeg Patricia, als vrouw zijnde, dus ook de mogelijkheid om te reizen en studeren.

Figuur 19 - *À bout de souffle* (1960) filmposter

De nieuwe consumptiemaatschappij die aan het begin van Les Trente Glorieuses al was ontstaan is ook duidelijk te herkennen in de film. De hoofdrolspeler Michel is een autodief. (53:10) Dat dat mogelijk is geeft ook aan dat auto's al helemaal genormaliseerd waren in de samenleving. Auto's waren echt een belangrijk onderdeel, want voor veel mensen was de auto een stukje onafhankelijkheid en had het te maken met de individualisering. Het stelen van auto's was dan ook een teken dat auto's een statussymbool waren. Dit komt doordat het voor meerdere mensen een grotere betekenis had dan alleen een luxe product. Dat het gebruik van auto's was genormaliseerd aan het begin van Les Trente Glorieuses was dus duidelijk in de film te zien. (27:32)

Figuur 20 – Printscreen uit de film (27:32), waarin de normalisatie van de auto goed te zien is

4.4.2 Politieke ontwikkelingen

Tijdens de film benoemt Michel meerdere keren dat hij samen met Patricia naar Italië wil. (10:54, 12:29) Dit onderdeel van de film is te koppelen aan de politieke ontwikkeling die te maken heeft met de Europese integratie. Tijdens de jaren '50 en '60 werden er meerdere gemeenschappen gesticht waardoor Europese landen vooral op economisch gebied met elkaar verbonden raakten. Over het algemeen zorgde deze verbondenheid ervoor dat het reizen tussen de Europese landen makkelijker werd. Dat dit makkelijk was, was ook te merken aan het feit dat Michel zelfs als gezochte moordenaar alsnog gemakkelijk naar Italië zou kunnen reizen/ vluchten.

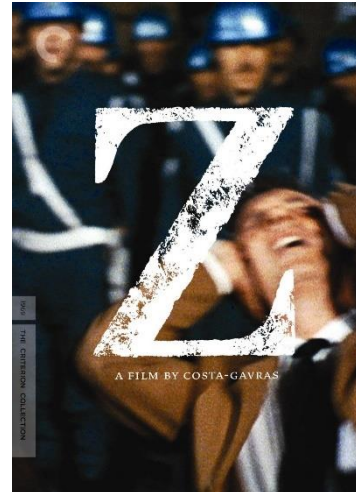
4.4.3 Samenvattend

In de film *À bout de souffle* worden vooral sociale ontwikkelingen gekenmerkt. Het is duidelijk te zien hoe Frankrijk is veranderd in een consumptiemaatschappij en dat veel mensen hun vrije tijd doorbrachten in de straten van Parijs en in cafés en restaurants. Patricia laat zien dat de rol van de vrouwen in de samenleving al was veranderd. Politiek gezien maakt Michel duidelijk dat er sprake is geweest van Europese integratie. Hoewel de maatschappelijke ontwikkelingen niet direct worden benoemd zijn er wel meerdere opvallende kenmerken.

4.5 Z (1969) Costa-Gavras

Costa-Gavras produceerde in 1969 de film Z, wat dus het einde van Les Trente Glorieuses was. De filmindustrie was sterk beïnvloed door de opkomst van de televisie, hierdoor werd de Franse cinema gedwongen om creatiever te zijn.

Een linkse politicus verzet zich tegen het autoritair regime en wordt vermoord tijdens een protest. De autoriteiten willen het laten overkomen als een ongeluk zodat zij niet schuldig worden verklaard. Als een detective en een journalist de zaak beginnen te onderzoeken, ontdekken zij dat de moord deel uitmaakt van een groter complot binnen het regime, waarbij grote machthebbers betrokken zijn. De autoriteiten doen er alles aan om het onderzoek te saboteren, maar ondanks dat wordt de waarheid onthuld.

Figuur 21: Z (1969) filmposter.

4.5.1 Sociale ontwikkelingen

In de film wordt de urbanisatie van Frankrijk benadrukt. Er worden appartementencomplexen getoond die de snelle bevolkingsgroei in de steden reflecteren (14:02). Deze urbanisatie was een belangrijk kenmerk van Les Trente Glorieuses. Veel mensen trokken naar de steden om te kunnen profiteren van de economische bloei die Frankrijk na de oorlog meemaakte. Ook de opkomst van de middenklasse en de consumptiemaatschappij wordt zichtbaar. In de film hebben veel mensen een eigen auto, iets wat een tijd terug nog ondenkbaar was voor vele Fransen (11:49). Deze innovaties zorgden ook voor de verbetering van de infrastructuur, wat in de film goed terug te zien was aan de onderhouden wegen en de aanwezigheid van vliegtuigen (11:54 en 10:41).

4.5.2 Politieke ontwikkelingen

Een van de meest opvallende thema's van de film is de Koude Oorlog. Het conflict tussen de Verenigde Staten en Rusland wordt herhaaldelijk genoemd (19:12). Dit sluit goed aan bij de politiek van de jaren '60, waarin Frankrijk zich onafhankelijk wil houden in de Koude Oorlog en niet te veel samenwerking met de NAVO wil. De film laat goed zien hoe deze internationale spanningen inspelen op de politiek van Frankrijk, vooral de angst voor communistische invloeden is duidelijk te herkennen (1:55:17). Wat opviel was de benoeming van het Warschaupact in de film (19:10), en het duidelijk laten merken dat Frankrijk geen NAVO-basis op haar grondgebied wil (19:49). Dit valt te koppelen aan Charles de Gaulle, die Frankrijk niet te afhankelijk wilde maken van andere landen. Hij keek hierbij vooral kritisch naar de grote macht van de Verenigde Staten en de NAVO. In de film kun je deze politieke spanningen goed terug zien, er komen veel politieke manipulatie en machtspeletjes in voor.

Figuur 22: Printscreen uit de film (19:24) van de protesten.

Een ander onmisbaar onderwerp in Z zijn de protesten. In de film zijn veel demonstraties te zien tussen zowel de linkse als de rechtse regering (18:28). De protesten zijn te koppelen aan de protesten van mei 1968 die nog steeds van invloed waren in Frankrijk. Ook zie je hier duidelijk de instabiliteit van de Vierde Republiek van Frankrijk in terug. De protesten kwamen tot stand door meningsverschillen en ontevredenheid. De dood van de linkse politicus zorgde voor de val van de regering (31:06), wat verwijst naar de vele regeringen die vielen tijdens de Vierde Republiek.

4.5.3 Samenvattend

De film Z van Costa-Gavras bevat sociale- en politieke veranderingen aan het einde van Les Trente Glorieuses. Er wordt een combinatie gemaakt van de internationale spanningen van de Koude Oorlog, de protesten die zorgen voor verdeeldheid binnen Frankrijk, en de transformaties in de samenleving. Zoals de opkomst van de consumptiemaatschappij en innovaties. Tegelijkertijd wordt de instabiliteit van de Vierde Republiek, en het streven naar een onafhankelijk Frankrijk door Charles de Gaulle, gereflecteerd in de film. Z laat naast deze politieke spanningen ook goed zien dat machtsmisbruik voorkomt.

4.6 Les Aventures de Rabbi Jacob (1973) Gérard Oury

Les Aventures de Rabbi Jacob is uitgekomen in 1973, en dus aan het einde van Les Trente Glorieuses. De ontwikkelingen van de televisie, en het standaard worden ervan, hebben een grote impact gehad op de Franse cinema. De Franse cinema moest creatiever worden om te concurreren. Zo is er een nieuwe filmstijl ontwikkeld, de nouvelle vague.

Victor Pivert is een rijke en chagrijnige zakenman en een uitgesproken racist. Als hij onderweg is naar de bruiloft van zijn dochter, raakt hij onbedoeld betrokken bij de achtervolging op de revolutionaire Arabische leider, Slimane. Deze wordt achtervolgd door een Arabische bende, die hem probeert uit te schakelen. Victor moet gedwongen vluchten en komt zo terecht in een Joodse wijk in Parijs. Hier beschouwen mensen hem voor een rabbijn, Rabbi Jacob, die na vele jaren terug zou keren naar Frankrijk. Victor wordt door meerdere chaotische en humoristische gebeurtenissen geconfronteerd met zijn vooroordelen, en leert deze te herzien. Het lukt hem uiteindelijk aan te komen bij de bruiloft van zijn dochter, die samen met Slimane via een helikopter vertrekt en haar verloofde laat staan.

Figuur 23: Les Aventures de Rabbi Jacob (1973) filmposter.

4.6.1 Sociale ontwikkelingen

Victor Pivert leeft in een tijd waarin het toerisme en vrije tijd een grote rol spelen. Het wordt al snel duidelijk wanneer hij in een file terecht komt met auto's uit allerlei landen (7:45). Dit wijst niet alleen op de groei van het toerisme, maar ook op het feit dat veel gezinnen genoeg geld verdienen om een auto te kunnen veroorloven. In de film wordt dit benadrukt door de komische toon (dit komt door de film heen vaak terug, maar voorbeelden zijn 23:39 en 45:27), die laat zien dat mensen behoefte hadden aan ontspannende vrijetijdsbesteding. Wat blijkt uit de vele mensen die tijd hebben om op het terras te zitten of op straat zijn voor hun vermaak (13:46 en 59:43). Victor zelf maakt volop gebruik van de economische groei en de verbeterde infrastructuur. Hij rijdt over kwalitatief goede wegen, maakt gebruik van het drukke vliegveld en de goede treinstations (7:11, 44:34 en 1:21:48). Toch heeft hij moeite met de sociale veranderingen die deze vooruitgang met zich meebrengt. Volgens hem is de veranderende levensstandaard nog niet nodig. Zijn vrouw, mevrouw Pivert, benadrukt een andere verandering in de samenleving. Als zelfstandige tandarts representeert zij de verbeterde positie van

Figuur 24: Printscren uit de film (7:45) waar je een auto van een ander land in de file zit.

Figuur 25: Printscren uit de film (23:39) die goed de komische toon laat zien.

vrouwen in de arbeidsmarkt en de groeiende zelfstandigheid van vrouwen in de samenleving (35:38).

4.6.2 Politieke ontwikkelingen

Victor wordt onderweg naar de bruiloft van zijn dochter, gebeld door zijn vrouw. Ze vertelt hem dat er eenstaking plaatsvindt in zijn fabriek, een situatie die verwijst naar de stakingen van mei 1968, die nog steeds mensen inspireren (17:41). Victor komt tijdens zijn avonturen ook Mohammed Slimane tegen. Slimane is een personage dat laat zien dat de dekolonisatie in Frankrijk veel impact had. Hij is het stereotype van de vrijheidsstrijder die vecht tegen de onderdrukking in zijn thuisland, iets dat in de jaren na de dekolonisatie vaak werd gezien. Victor raakt onbedoeld betrokken bij een spionagecomplot, wat een knipoog geeft naar de Koude Oorlog (24:23).

4.6.3 Samenvattend

Les Aventures de Rabbi Jacob van kwam uit aan het einde van Les Trente Glorieuses, een tijd waarin er veel economische groei was door politieke en sociale ontwikkelingen. De film combineert humor met deze maatschappelijke ontwikkelingen. Denk aan de dekolonisatie, de positie van vrouwen, de stakingen en de politieke spanningen die nooit helemaal verdwenen. Door het verhaal van Victor Pivert laat de film goed de verandering van een traditionele Franse naar een moderne Franse samenleving zien.

5. Conclusie

De Franse cinema laat tijdens Les Trente Glorieuses (1945-1973) goed zien hoe de Franse samenleving en politiek in deze periode ingrijpend veranderen. De ene film laat dit duidelijker zien dan de andere. In deze dertig jaar van economische groei en sociale verandering speelde films een belangrijke rol in het weergeven van die periode. Terwijl Frankrijk bezig was met het herstellen van de verwoesting door de Tweede Wereldoorlog, waren films een goede vorm van vermaak.

De sociale veranderingen tijdens Les Trente Glorieuses werden op verschillende manieren zichtbaar in films. Films zoals 'Mon Oncle' en 'Les Enfants du Paradis' bevatten thema's over de stijgende welvaart, de groei van steden en de opkomst van de consumptiemaatschappij. De toegenomen rijkdom en modernisering kwamen terug in de beelden, net als de onafhankelijkheid en emancipatie van vrouwen, die een grotere rol in de samenleving kregen. Tegelijkertijd werden individualisering en de waardering voor vrije tijd, verwerkt in de films die het dagelijks leven en gewone mensen centraal stelden.

Politieke veranderingen kwamen eveneens terug in films. De overgang van de Vierde naar de Vijfde Republiek, de dekolonisatie en de spanningen van de Koude Oorlog inspireerden regisseurs om politieke onderwerpen te verkennen. Zo leverde de film 'Z' van Costa-Gavras een scherpe kritiek op politieke concurrentie en onderdrukking, en werd deze symbool voor de linkse bewegingen uit die tijd. Andere films, zoals 'Les Enfants du Paradis', verwezen subtiel naar idealen van vrijheid en democratie en weerspiegelden de zoektocht naar een nieuwe Franse identiteit. De film 'Mon Oncle' verwijst indirect naar de overgang van de vierde naar de vijfde republiek.

Kortom, de Franse cinema tijdens Les Trente Glorieuses was een weerspiegeling van de sociale en politieke ontwikkelingen van het land. Films uit deze periode laten direct en indirect zien hoe complex en divers de Franse samenleving was, de dichte verbinding tussen kunst van films en de werkelijkheid maakt de Franse films uit deze tijd zo belangrijk.

6. Bronnen

1. Koops, E., & redactie. (2024, 17 september). *slag bij Waterloo (18 juni 1815)*. Historiek. <https://historiek.net/slag-bij-waterloo-1815-samenvatting-tijdlijn/138392/>
2. De Smet, C. (2021) "Franse consumptiepolitiek in het revolutionaire tijdperk: praktijken, actoren en vertogen", *Handelingen - Koninklijke Zuid-Nederlandse maatschappij voor taal- en letterkunde en geschiedenis* 75(1), 71–82. doi: <https://doi.org/10.21825/kzm.87028>
3. Schrever, R. (2024, 14 augustus). *Napoleon III- Van president tot keizer*. Historiek. <https://historiek.net/napoleon-iii-frankrijk-president-keizer/135687/>
4. Sütçü, E. (2024,20 maart). *Hoeveel doden vielen er in de Eerste Wereldoorlog?* *Historia*. <https://historianet.nl/oorlog/eerste-wereldoorlog/hoeveel-doden-vielen-er-in-de-eerste-wereldoorlog>
5. Garcon, F (.z.d.) *de franse cinema en de geest van Pétain*. <https://ugp.rug.nl/versus/article/view/30663/27963>
6. Koops, E., & redactie (2024, 7 september). *Napoleon Bonaparte - Franse generaal en keizer* <https://historiek.net/napoleon-bonaparte-generaal-keizer/61142/>
7. Fiselier, J., & Anne Frank Stichting. (z.d.). *Duitsland capituleert in heel Europa*. Anne frank house. <https://www.annefrank.org/nl/timeline/117/duitsland-capituleert-in-heel-europa/>
8. De geschiedenis van Frankrijk. (2022, 6 september). *Frankrijk voor de revolutie: een langzame totstandkoming*. Ambassade de france aus pays-bas. <https://nl.ambafrance.org/De-geschiedenis-van-Frankrijk-19218>
9. Visser, Y. (2024, September 25). *Het Marshallplan, of hoe Amerika het westen won*. Historiek. <https://historiek.net/het-marshallplan-of-hoe-amerika-het-westen-won/22754/>
10. Bloemendal, A., & van den Berk, J. (2022). *Het Marshallplan*. *Isgeschiedenis*. <https://isgeschiedenis.nl/reportage/het-marshallplan>
11. Berben, T., Roebroek, J. & Therborn, G., (1986, 30 maart). "Stelsels van sociale zekerheid: Na-oorlogse regelingen West-Europa". *Res Publica* 28(1), 118-120. <https://openjournals.ugent.be/rp/article/id/73908/>
12. Avermaete, T. (z.d.) *Travelling notions of public and private*
13. Maddison, A. (2003) "The World Economy: Historical Statistics" <https://www.studeersnel.nl/nl/document/rijksuniversiteit-groningen/economic-growth-in-history/paper-summary-angus-maddison-2005-measuring-and-interpreting-world-economic-performance-1500-2001/3227110>
14. Geldof, Dirk. (2013, april). *Superdiversiteit als de realiteit van de 21ste eeuw*. Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen. <https://www.kenniscentrumvlaamsesteden.be/Gedeelde%20%20documenten/Startnota%20Samenleven%2030/Artikels/Superdiversiteit%20als%20de%20realiteit%20van%20de%2021ste%20Eeuw%20Dirk%20Geldof%20Oikos.pdf>
15. De Bock, J. (z.d.). *Les Trente Glorieuses: 1945-1974*. Blijven plakken. <https://blijvenplakkeningent.be/nl/historisch/periodes/les-trente-glorieuses-1945-1974.html>
16. Vzw, R. (2022, 6 juli). *Tweede feministische golf*. Rosa Vzw. <https://rosavzw.be/nl/themas/feminisme/feministische-golven/tweede-golf>
17. De Spiegelaere, S., Pintelon, O., Dierckx, S. (2017, 22 augustus). *De kortere werkweek: vele wegen naar Rome*. Denktank Minerva. <https://www.denktankminerva.be/analyse/2017/8/22/de-kortere-werkweek-vele-wegen-naar-rome>
18. De Zeeuw, F. (2012, 11 juli). *Verstedelijking in Duitsland, Frankrijk en Nederland*. BNGbank. <https://www.bngbank.nl/magazine/Overig/Verstedelijking-in-Duitsland--Frankrijk-en-Nederland>

19. Dijkema, A. (2020, mei). Frankrijk zet in op een gezonde en weerbare bodem. Ministerie van landbouw, visserij, voedselzekerheid en natuur. https://www.agroberichtenbuitenland.nl/landeninformatie/frankrijk/achtergrond/bodemverbetering_sp
20. Edwin. (2024, 30 april). Waarom zijn er zoveel verlaten dorpen in Frankrijk? INFOFrankrijk. <https://infofrankrijk.nl/waarom-zijn-er-zoveel-verlaten-dorpen-in-frankrijk/>
21. *Ontwikkeling van het woonbeleid in Frankrijk*. (z.d.). InfoNU. <https://huis-en-tuin.info.nu/kopen-en-huren/93584-ontwikkeling-van-het-woonbeleid-in-frankrijk.html>
22. Rensink, J. (2007, juni). *The democratisation of the education system in France after the second world war: a neo-weberian glocal approach to education reforms*. British Journal of Education Studies (PDF) [The democratisation of the education system in France after the Second World War: A neo-Weberian glocal approach to education reforms \(researchgate.net\)](https://www.researchgate.net/publication/312211111-The-democratisation-of-the-education-system-in-France-after-the-Second-World-War-A-neo-Weberian-glocal-approach-to-education-reforms)
23. Terrail, P. (2023, 29 januari). *Tolerantie voor onwetendheid in het onderwijs*. Oproep voor een democratische school. [Tolerantie voor onwetendheid in het onderwijs | Oproep voor een democratische school \(skolo.org\)](https://www.skolo.org/nl/2023/01/29/tolerantie-voor-onwetendheid-in-het-onderwijs-oproep-voor-een-democratische-school)
24. De Jonge, P. (2020, 9 oktober). Frans rechts - Van De Gaulle tot 'En Marche'. Historiek. <https://historiek.net/frans-rechts-van-de-gaulle-tot-en-marche/137288/>
25. *L'instabilité gouvernementale de la Quatrième République*. (z.d.). Junior. <https://junior.universalis.fr/document/l-instabilite-gouvernementale-de-la-quatrieme-republique>
26. *Franse geschiedenis van de vijf republieken*. (2023, 6 juni). Simply France. <https://simply-france.com/nl/franse-geschiedenis-van-de-vijf-republieken/>
27. Pickles, D. M. (2024, 27 Augustus). *Charles de Gaulle | Biography, World War II, & Facts*. Encyclopedia Britannica. <https://www.britannica.com/biography/Charles-de-Gaulle-president-of-France>
28. Kersten, A. E. (1992, december). *De Europese integratie in vogelvlucht*. https://esb.nu/wp-content/uploads/2022/11/editie_pdfs_1992_0430_tcm445-264985.pdf
29. Anceau, E. (z.d.). De Gaulle and Europe. EHNE. <https://ehne.fr/en/encyclopedia/themes/international-relations/arbiters-and-arbitration-in-europe-beginning-modern-times/de-gaulle-and-europe>
30. Hemerijck, A. C. (2007, 27 april). *GEBAAANDE EN ONGEBAAANDE PADEN IN SOCIAAL EUROPA*. Erasmusuniversity. <https://repub.eur.nl/pub/9902/Oratie%20A.C.%20Hemerijck%2027%20april%202007.pdf>
31. van den Doel, H. W. (2001, april). Dekolonisatie en Koude Oorlog in Azië. UniversiteitLeiden.nl. file:///C:/Users/vansc/Downloads/1887_2711972-Article%20_%20Letter%20to%20editor%20(1).pdf
32. Pas, N. G. (2007). *Postkoloniale stress in Frankrijk: de strijd om de herinnering aan de Algerijnse oorlog is in volle gang [Review of: J. House, Neil MacMaster (2006) Paris 1961: Algerians, state terror, and memory; T. Shepard (2006) The invention of decolonization : the Algerian War and the remaking of France]*. UVA. https://pure.uva.nl/ws/files/4300393/61220_296003.pdf
33. Trachet, T., Arnoudt, R. (2018, 30 april). *50 jaar geleden deed mei '68 de gevestigde orde op zijn grondvesten daveren*. VRT nieuws. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2018/04/30/mei-68-deed-de-gevestigde-orde-op-zijn-grondvesten-daveren/>
34. Hofman, K. (2006). *Verval en vernieuwing*. JSTOR. <https://www.jstor.org/stable/45279929>
35. Christensen, B., & Hede, M. (2024, 4 april). *Tijdslijn: zo heeft de NAVO zich sinds 1949 ontwikkeld*. Historica. <https://historianet.nl/oorlog/koude-oorlog/navo-tijdlijn-van-1949-ontwikkeld>

- [een-defensiealliantie-in-transformatie#Frankrijk-trekt-zich-gedeeltelijk-terug-uit-de-NAVO](#)
36. Koffi, C. A. (2024, 15 april). *50 ans du choc pétrolier : de 1973 à 2023, l'engrenage sans fin de la dette publique*. Challenges. https://www.challenges.fr/economie/50-ans-du-choc-petrolier-de-1973-a-2023-l-engrenage-sans-fin-de-la-dette-publique_878513
 37. Koops, E. (2021, 12 oktober). *Jom Kippoeroorlog (6-26 oktober 1973)*. Historiek. <https://historiek.net/jom-kippoeroorlog-1973-israel-egypte-syrie/80769/>
 38. *Les chocs pétroliers*. (z.d.). Gouvernement. <https://www.economie.gouv.fr/facileco/chocs-petroliers>
 39. Koops, E. (2022, 24 augustus). *Oliecrisis van 1973*. Historiek. <https://historiek.net/oliecrisis-van-1973-gevolgen-autoloze-zondag/80648/>
 40. redactie (2024, 27 augustus). *Gebroeders Lumière - Grondleggers van de cinematografie*. [Gebroeders Lumière - Grondleggers cinematografie | Historiek](#)
 41. De gebroeders Lumière, kunstenaars met licht. (2021, 20 april). *National Geographic*. <https://www.nationalgeographic.nl/de-gebroeders-lumiere>
 42. Musée Lumière. (z.d) *institut-lumiere*. <https://www.institut-lumiere.org/musee/pr%C3%A9sentation/presentation-english.html>
 43. *Weergave van "Klein, grijs, monotoon en onuitspreekbaar vreemd". Maxim Gorki en zijn eerste filmvoorstelling*. (z.d.). <https://ugp.rug.nl/versus/article/view/30767/28067>
 44. *Leer de geschiedenis van televisie en wanneer de eerste tv werd uitgevonden*. (2020b, December 31). Greelane. <https://www.greelane.com/nl/geesteswetenschappen/geschiedenis--cultuur/the-invention-of-television-1992531/>
 45. *Franse film*. (2022, 28 maart). IsGeschiedenis. <https://isgeschiedenis.nl/nieuws/franse-film>
 46. Engelen, L. (2002). Anticipatie of representatie? De representatie van de oorlog in Alfred Machins MAUDITE SOIT LA CUERRE. *TMG Journal For Media History*, 5(1), 4. <https://tmgonline.nl/articles/10.18146/tmg.515>
 47. Van Heezik, C. (2004, 30 december). Het succes van de Franse cinema. <https://www.vproqids.nl/cinema/lees/artikelen/nieuws/2004/Niet-langer-de-hand-van-de-meester.html>
 48. Engelen, L. (2002c). Anticipatie of representatie? De representatie van de oorlog in Alfred Machins MAUDITE SOIT LA CUERRE. *TMG Journal For Media History*, 5(1), 4. https://tmgonline.nl/articles/10.18146/tmg.515?utm_source=TrendMD&utm_medium=cpc&utm_campaign=TMG_Journal_for_Media_History_TrendMD_0
 49. Van de winkel, R. (z.d.) Vlaanderen te weer? <file:///C:/Users/bella/Downloads/434922.pdf>
 50. Aalbers, J. (z.d.) Tijdschrift voor Mediageschiedenis. *Een korte geschiedenis van filmgeluid*. <file:///C:/Users/bella/Downloads/409-663-1-SM.pdf>
 51. *Geschiedenis van de Franse film - Fransefilms.nl*. (2007, 6 december). <https://fransefilms.nl/geschiedenis/>
 52. *France, US sign Blum-Byrnes agreements*. (2021, 28 mei). Nuremberg. <https://en.nuremberg.media/hronotop/20210528/176632/France-US-Sign-Blum-Byrnes-Agreements.html>
 53. *French Cinema*. (z.d.). <https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199791286/obo-9780199791286-0032.xml>
 54. *French cinema : from its beginnings to the present : Fournier-Lanzoni, Remi : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive*. (2002). Internet Archive. <https://archive.org/details/frenchcinemafrom0000four/page/n4/mode/1up>

55. Ellison, H. (2018, 11 juli). *Cinémathèque Française, guardian of film history | Paris Update*. Paris Update. <https://www.parisupdate.com/cinematheque-francaise/>
56. *Cinémathèque française - (Film History and Form) - Vocab, Definition, Explanations | Fiveable*. (z.d.). <https://library.fiveable.me/key-terms/film-history-and-form/cinematheque-francaise>
57. Burch, N. (1959). *Qu'est-ce que la Nouvelle Vague?* JSTOR. blz. 16. <https://www.jstor.org/stable/1210019>
58. *French New Wave*. (z.d.). CinemaWaves. <https://cinemawavesblog.com/movements/french-new-wave/>
59. *Industrie du Cinéma : Évolution, Tendances et Perspectives*. (z.d.). CMC-industries. <https://cmc-industries.fr/industrie-du-cinema-evolution-tendances-et-perspectives/>
60. *Er was eens in de Tweede Wereldoorlog: Walt Disney & Hollywood Propaganda*. (z.d.). Dorit Meir. https://nl.dorit-meir.com/er-was-eens-in-de-tweede-wereldoorlog-walt-disney-hollywood-propaganda#goog_rewarded
61. Amal. (2020, 10 september). *Cinetree explains: filmfestivals*. Cinetree. [Cinetree explains: filmfestivals](https://www.cinetree.com/cinetree-explains-filmfestivals)
62. *Geschiedenis van het filmfestival in Cannes*. (2022, 14 september). IsGeschiedenis. <https://isgeschiedenis.nl/nieuws/geschiedenis-van-het-filmfestival-in-cannes>
63. *Art et cinéma : Les plus grandes collaborations artistiques*. (2023, 23 oktober). Esprit Culture. <https://www.espritculture.fr/art-et-cinema-les-plus-grandes-collaborations-artistiques/>
64. Luuc. (2023, 5 december). *TV geschiedenis*. Geschiedenis Info. <https://www.geschiedenisinfo.nl/tv-geschiedenis/>
65. Wiegman, P. (2014, 14 januari). *Bioscoopbranche in cijfers*. Mediaonderzoek.nl. <https://mediaonderzoek.nl/5932/bioscoopbranche-cijfers/>
66. *Geschiedenis van de Franse film*. (2007, 6 december). Fransefilms.nl. <https://fransefilms.nl/geschiedenis/>
67. Clouzot, C. (1972). *Le cinéma français depuis la nouvelle vague*. https://books.google.nl/books?hl=nl&lr=&id=b-7vDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT14&dq=nouvelle+vague&ots=RfQdRckZpR&sig=cUGA AFm4rqHDqEhWCo4FB3xqOYY&redir_esc=y#v=onepage&q=nouvelle%20vague&f=false
68. *Avance sur recettes avant réalisation*. (z.d.). CNC. https://www.cnc.fr/professionnels/aides-et-financements/cinema/production/avance-sur-recettes-avant-realisation_191260
69. Filiu, J. (2008). *Mai 68 à l'ORTF*. numérique premium. <https://www.numeriquepremium.com/doi/abs/10.14375/NP.9782847363173>
70. *Franse film*. (2022, March 28). IsGeschiedenis. <https://isgeschiedenis.nl/nieuws/franse-film>
71. *Fête du Cinéma Paris*. (2024, juli). Paris je t'aime. <https://parisjetaime.com/eng/event/fete-du-cinema-paris-e114>
72. Thompson, H. (2024, 6 januari). *2023 was a good year for French cinemas: The top ten films*. The Connexion. <https://www.connexionfrance.com/magazine/2023-was-a-good-year-for-french-cinemas-the-top-ten-films/592569>

7. Logboek

Naam leerling 1: Door van Schaik	Logboek			
Naam leerling 2: Bella Vullings				
Naam leerling 3: Rozemijn van der Zwaan				
Datum	Activiteit	Uren	Wie	Problemen en oplossingen
24-04-2024	Vak kiezen en inschrijven	50 min	Allemaal	
24-05-2024	Mindmap maken en onderwerp bedenken	1 uur	Allemaal	
24-05-2024	Onderwerp bespreken met mevrouw Brummel	20 min	Allemaal	
28-05-2024	Hoofdvraag bedenken	1 uur	Allemaal	
31-05-2024	Hoofdvragen bespreken met mevrouw Brummel en uitwerken	30 min	Allemaal	
07-06-2024	Werkplan opstellen	1 uur	Allemaal	
27-08-2024	Films uitzoeken	1 uur	Allemaal	
03-09-2024	volledige planning maken	1 uur	Allemaal	
06-09-2024	start deelvraag 1	1 uur	Allemaal	
10-09-2024	deelvraag 1	30 minuten	Rozemijn	
10-09-2024	bronnen onderzoek voor deelvraag 1	1 uur en 10 min.	Door	
13-09-2024	deelvraag 1	1 uur	Door	

13-09-2024	bronnen zoeken deelvraag 1	30 min	Bella	
17-09-2024	deelvraag 1	1 uur en 20 min	Rozemijn	
17-09-2024	deelvraag 2	1 uur en 50 min.	Door	
17-09-2024	deelvraag 1	2 uur	Bella	
23-09-2024	deelvraag 2	45 minute n	Door	
24-09-2024	deelvraag 1	1 uur en 20 min	Rozemijn	
24-09-2024	deelvraag 2	2 uur	Door	
24-09-2024	Historische context 1	2 uur	Bella	
25-09-2024	bronnen	1 uur	Bella	
25-09-2024	deelvraag 2	2 uur en 15 min	Door	
25-09-2024	deelvraag 1	2 uur en 30 min	Rozemijn	probleem: moeite met bronnen zoeken oplossing: groepje heeft mij opweg geholpen en helpen bronnen gezocht
27-09-2024	deelvraag 1 + 2	1 uur en 40 min	Door	
27-09-2024	deelvraag 1	1 uur	Bella	
27-09-2024	deelvraag 1	1 uur	Rozemijn	
29-09-2024	start deelvraag 3	1 uur	Bella	

30-09-2024	deelvraag 2	30 minuten	Door	
30-09-2024	deelvraag 1	2 uur	Rozemijn	
01-10-2024	deelvraag 1	3 uur en 30 min	Rozemijn	
01-10-2024	deelvraag 3	50 min	Bella	
01-10-2024	deelvraag 3	75 min	Door	
29-10-2024	deelvraag 1	30 min	Rozemijn	
02-22-2024	deelvraag 1	1 uur en 30 min	Rozemijn	
04-11-2024	deelvraag 3	45 min	Door	
05-11-2024	deelvraag 3	2 uur en 30 min	Door	
05-11-2024	deelvraag 1	1 uur	Rozemijn	
05-11-2024	deelvraag 3	1 uur	Bella	
06-11-2024	deelvraag 3	1 uur	Door	
06-11-2024	deelvraag 1	1 uur	Rozemijn	
07-11-2024	deelvraag 3	30 min	Door	
07-11-2024	deelvraag 1	40 min	Rozemijn	
08-11-2024	deelvraag 3	30 min	Door	
09-11-2024	deelvraag 3	30 min	Bella	
11-11-2024	deelvraag 3	2,5 uur	Bella	
12-11-2024	bespreken met mevrouw Brummel	1 uur	Allemaal	
12-11-2024	deelvraag 3	1 uur	Bella	
13-11-2024	toepassen wat we besproken hadden met mevrouw Brummel	2 uur	Door	
13-11-2024	deelvraag 3	2 uur 30 min	Bella	

13-11-2024	deelvraag 3	30 min	Rozemijn	
14-11-2024	deelvraag 3	3 uur	Bella	
15-11-2024	deelvraag 1 bespreken met mevrouw Brummel	45 min	Rozemijn	
15-11-2024	Deelvraag 2 perfectioneren + inleiding en conclusie deelvraag 2	2 uur	Door	
15-11-2024	oriëntatie deelvraag 3	45 min	Rozemijn	
15-11-2024	'Les aventures de rabbi jacob' kijken en analyseren	2 uur en 30 min	Door	
15-11-2024	Feedback van mevrouw Brummel toegepast op deelvraag 1	1 uur en 30 min	Rozemijn	
16-11-2024	deelvraag 3	1 uur	Rozemijn	
17-11-2024	Feedback van mevrouw Brummel toegepast op deelvraag 3	1 uur	Bella	
18-11-2024	starten met de analyse van 'Les aventures de rabbi Jacob' uitwerken	2 uur	Door	
18-11-2024	deelvraag 3	1 uur en 45 min	Rozemijn	
18-11-2024	start deelvraag 4	2 uur	Bella	

19-11-2024	start deelvraag 4	1 uur	Rozemijn	
19-11-2024	deelvraag 4	1 uur	Door	
19-11-2024	deelvraag 3	1 uur en 15 min	Rozemijn	
19-11-2024	start kijken 'Z'	1 uur	Door	
20-11-2024	verder kijken 'Z'	1 uur	Door	
20-11-2024	start kijken en analyseren 'Mon oncle'	1 uur	Rozemijn	
20-11-2024	Les enfants du paradis	1 uur	Bella	
21-11-2024	deelvraag 4	4 uur	Bella	
21-11-2024	'mon oncle' geanalyseerd en afgekeken	1 uur	Rozemijn	
21-11-2024	start analyseren en kijken 'À bout de souffle'	1 uur en 20 min	Rozemijn	
22-11-2024	deelvraag 4	1 uur	Rozemijn	
22-11-2024	afmaken deelvraag 3	1 uur	Rozemijn	
22-11-2024	verder kijken 'À bout de souffle'	30 min	Rozemijn	
22-11-2024	analyse schrijven 'Z'	2 uur en 30 minuten	Door	
22-11-2024	deelvraag 4	2 en 30 minuten uur	Bella	
23-11-2024	deelvraag 4	1 uur	Door	
23-11-2024	deelvraag 4	3 uur	Bella	

23-11-2024	afkijken 'À bout de souffle' en analyse beide films af	1 uur	Rozemijn	
24-11-2024	deelvraag 1 nalezen en verbeteren	3 uur	Door	
24-11-2024	deelvraag 4	5 uur	Bella	
25-11-2024	inleiding schrijven + deelvraag 3 aanpassen	3 uur	Door	
25-11-2024	deelvraag 4 afronden	3 en 30 min	Bella	
25-11-2024	deelvraag 4	3 uur en 15 min	Rozemijn	
26-11-2024	planning maken	1 uur	Bella	
26-11-2024	deelvraag 3 een geheel maken	1 uur	Door	
26-11-2024	deelvraag 4 afmaken en deelvraag 3 doorlezen en checken	2 uur	Rozemijn	
27-11-2024	Alles nakijken, spelling, schrijfstijl, inhoudsopgave en één geheel maken	5 uur	Bella	
28-11-2024	Eigen bronnen+ afbeeldingen in orde maken.	3 uur	Bella	

28-11-2024	Voorblad maken + Plaatje voorblad + titel verzinnen.	1 uur	Bella en Door	
29-11-2024	Bronnenvermeldin g goed zetten + plaatjes toevoegen+ nalezen+ conclusie opzet schrijven	6 uur	Door	
30-11-2024	Plaatjes toevoegen + figuur nummering goed zetten + deelvraag 4 doornemen	1 uur en 30 min	Rozemijn	
30-11-2024	conclusie	30 min	Rozemijn en Bella	
2-12-2024	Inleiding deelvraag 4 + inleiding en conclusie + voetnoten gelijk maken + 'tweede voorblad' + zorgen dat alles goed op zijn plek staat	2 uur en 30 min	Rozemijn	
6-12-2024	1 ^e versie bespreken met mevrouw Brummel	1 uur	allemaal	
8-12-2024	1 ^e versie aanpassen	1 uur	Rozemijn	
10-12-2024	1 ^e versie aanpassen + overzicht maken wat er nog gedaan moet worden	2 uur	Rozemijn	
11-12-2024	1 ^e versie aanpassen: puntjes op de i + uitprinten	2 uur	Bella en Door	